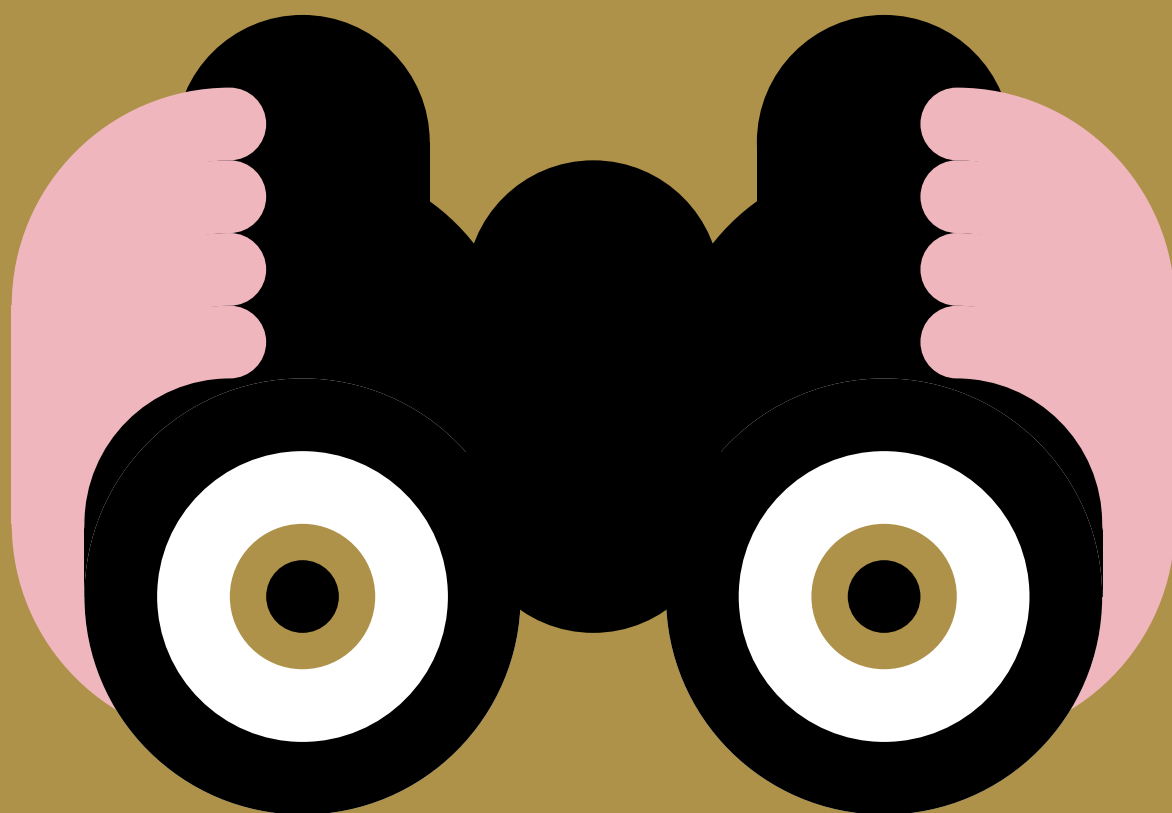

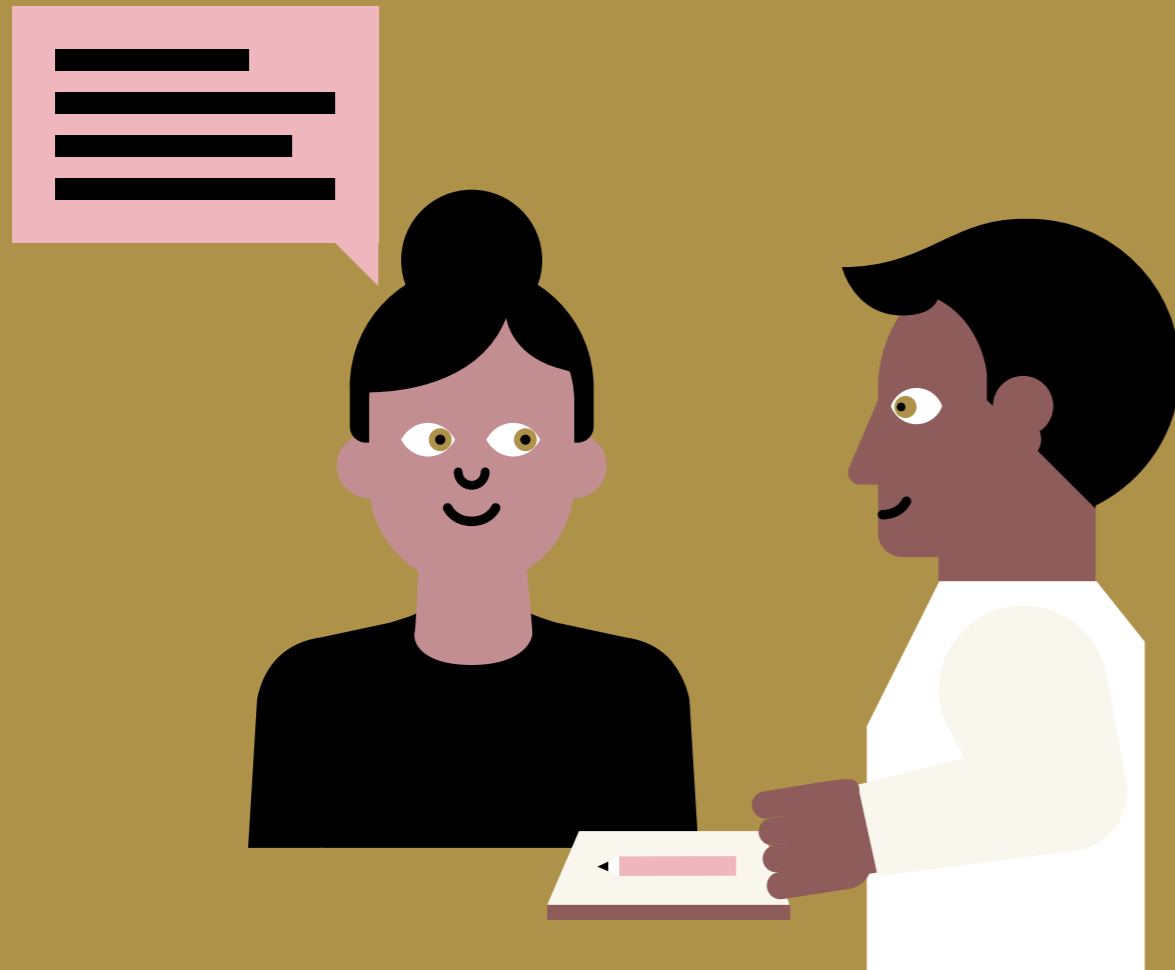
Jaarverslag 2021

Inhoud

4 – 9	Bestuursverslag
5	Inleiding
6 – 7	Voorwoord
8	Maatschappelijke ontwikkelingen
9	Speerpunten
10 – 35	Programma's en projecten
11 – 21	Programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten
22 – 27	Programma Expertisepunt Basisvaardigheden
28 – 35	Diverse programma's en projecten
36 – 41	Agendering
37 – 39	Publiciteit in de media
40 – 41	Week van Lezen en Schrijven
42 – 43	Onderzoeken
44 – 47	Samenwerkingen
48 – 53	Over ons
49 – 50	De organisatie
51	Ondernemingsraad
52– 53	Bestuur en raad van toezicht
53	Prinses Laurentien, oprichter Stichting Lezen en Schrijven
54 – 57	Financiën
58 – 61	Vooruitblik
62 – 83	Jaarrekening
84 – 86	Woordenlijst

Bestuursverslag

Inleiding

Een samenleving waarin iedereen meedoet

In Nederland hebben 2,5 miljoen volwassenen moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Daardoor hebben ze vaak ook moeite met een computer of een smartphone. Dat heeft veel gevolgen. Het maakt het voor sommigen lastig om een baan te vinden. Ook zorgt het vaak voor minder grip op geldzaken en een slechtere gezondheid.

Wij zetten ons ervoor in dat iedereen mee kan doen. Samen met onze partners zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen in Nederland kunnen lezen, schrijven, rekenen en digitaal vaardig zijn. Door honderden organisaties te ondersteunen met training, onderzoek, kennis over aanpakken, (les)materiaal, advies en campagnes. En door laaggeletterdheid onderwerp van gesprek te maken bij publiek en politiek.

Visie

Een samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen.

Missie

Wij zetten ons in voor iedereen die moeite heeft met lezen, schrijven en rekenen en daardoor ook met een computer of een smartphone.

Wij zetten ons ervoor in dat:

- Volwassenen op hun eigen niveau en in hun eigen buurt kunnen en mogen leren.
- Kinderen goed kunnen lezen, schrijven en rekenen als ze van school komen. En moeite met lezen en schrijven niet meer doorgegeven wordt van ouder op kind.
- Overheden, bedrijven en organisaties eenvoudig communiceren en zo toegankelijk zijn voor iedereen.

Dit lukt alleen als overheden, bedrijven en organisaties goed met elkaar samenwerken.

In dit jaarverslag lees je wat we in 2021 hebben gedaan.

Voorwoord

2021 was het tweede jaar dat in het teken stond van de coronapandemie. Dat bracht wederom veel zorgen met zich mee. Er ontstonden leerachterstanden omdat het onderwijs haar deuren weer moest sluiten. En er werd opnieuw grote veerkracht gevraagd van de professionals uit ons werkveld omdat taalcursussen digitaal moesten worden aangeboden. Ook stopten veel vrijwilligers, die in het volwassenonderwijs zo belangrijk zijn. Tegelijkertijd maakte dit tweede coronajaar me trots. Als organisatie roeiden we met de riemen die we wél hadden en zetten daardoor alsnog grote stappen.

“Als organisatie roeiden we met de riemen die we wél hadden en zetten daardoor alsnog grote stappen.”

Een van de stappen die we zetten, was onderzoeken wat de invloed van de coronacrisis op volwasseneducatie was. Want er was wel veel aandacht voor de leerachterstanden in het primair en voortgezet onderwijs, maar het volwassenonderwijs bleef onderbelicht. We deden onderzoek bij tientallen taalhuizen, roc's en private taalscholen. Zodra de coronamaatregelen het toelieten bezocht ik ook zelf zes organisaties om te horen hoe het leren tijdens de coronapandemie vorm kreeg. Uit het onderzoek bleek dat met name in de non-formele educatieve trajecten die worden uitgevoerd door vrijwilligers veel achterstanden zijn opgelopen. Veel oudere laaggeletterden hadden moeite om online lessen te volgen. Er waren veel minder aanmeldingen en vrijwilligers stopten. Deze uitkomsten publiceerden we tijdens de Week van lezen en schrijven.

Een andere grote stap zetten we binnen ons landelijke programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten 2020-2024. We gingen aan de slag met de samenwerkingsafspraken en de regioplannen werden geëvalueerd. Door de coronamaatregelen kon niet alles worden uitgevoerd, maar gemeenten gooiden al hun creativiteit in de strijd om resultaat te boeken. Toch werd in 2021 nog duidelijker dat het voor veel gemeenten moeilijk is om voldoende bestuurlijke aandacht en ambtelijke capaciteit voor het thema laaggeletterdheid te realiseren. Ook al is dat wel de bedoeling van het beleid. We pleiten daarom voor meer geld voor gemeenten voor de aanpak van laaggeletterdheid. Dat is echt nodig als we laaggeletterdheid willen verminderen en voorkomen.

In 2021 ontwikkelden we ook mooie nieuwe programma's en projecten. We willen als stichting de komende jaren meer impact maken en ook iets meer diversiteit in onze financieringsbronnen realiseren, zodat onze onafhankelijkheid beter geborgd is. We focussen daarbij op drie thema's: preventie, een Leven Lang Ontwikkelen (leren in de context van werk) en digitalisering.

“Ik zie veel mogelijkheden om de impact die we willen maken de komende jaren te vergroten.”

Ik zie veel mogelijkheden om de impact die we willen maken de komende jaren te vergroten. Binnen het kabinet is veel aandacht voor kansengelijkheid. En steeds meer mensen en maatschappelijke organisaties bevestigen hoe belangrijk basisvaardigheden zijn om mee te doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. We hebben veel zin om daarmee aan de slag te gaan. Zoals het er nu naar uitziet gelukkig wat minder achter een scherm, maar meer tijdens echt contact. Ik ben trots op de veerkracht die onze doelgroep, het werkveld en collega's het afgelopen jaar hebben laten zien. Maar ik gun iedereen ook weer echte verbinding. Want wat hebben we dat gemist!

Geke van Velzen,

Directeur-bestuurder Stichting Lezen en Schrijven

Maatschappelijke ontwikkelingen

We spelen elk jaar in op maatschappelijke ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen van 2021 waren:

Meer aandacht voor basisvaardigheden in het onderwijs

De maatschappelijke aandacht voor het voorkomen van laaggeletterdheid en het ontwikkelen van goede basisvaardigheden in het onderwijs nam toe. Het onderwerp staat prominent in het nieuwe coalitieakkoord dat begin 2022 werd gepresenteerd. Ook gezaghebbende organisaties uit het werkveld, zoals de Onderwijsraad en de Inspectie van het Onderwijs, besteedden veel aandacht aan dit onderwerp.

Meer aandacht voor basisvaardigheden op de werkvloer

De krapte op de arbeidsmarkt maakt duidelijk dat we iedereen nodig hebben. Het is dus noodzakelijk dat ook mensen met onvoldoende basisvaardigheden zich bijscholen. Zodat ook zij mee kunnen (blijven) doen op de arbeidsmarkt. De coronacrisis maakte het belang van digitale vaardigheden extra duidelijk. Daardoor is er meer aandacht voor goede basisvaardigheden op de werkvloer en een Leven Lang Ontwikkelen. Ook voor praktisch opgeleiden met onvoldoende basisvaardigheden. Bij zowel de ministeries als de vakbonden en werkgeversorganisaties staat dit ook bovenaan de agenda.

Meer aandacht voor toegankelijke dienstverlening

De toeslagenaffaire en de coronacommunicatie maakten duidelijk hoe belangrijk toegankelijke dienstverlening en eenvoudige communicatie zijn. Het gaat daarbij niet alleen om fysieke toegankelijke dienstverlening, zoals de balies bij de gemeente. Maar ook om digitale toegankelijkheid door middel van portals en DigiD. Veel maatschappelijke organisaties, zoals de ministeries en de Alliantie Digitaal Samenleven, besteedden hier veel aandacht aan.

Taalambassadeur Melvin op bezoek bij eersteklassers.

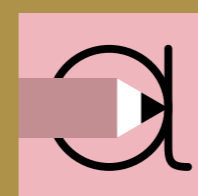
Speerpunten

We maken laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij publiek en politiek. Landelijk werken we samen met honderden gemeenten, instellingen en bedrijven. Samen met docenten en vrijwilligers organiseren we scholing.

De komende jaren focussen we ons op vier algemene speerpunten. In ons meerjarenplan 2020-2024 hebben we deze als volgt beschreven:

1. Kennis over laaggeletterdheid verzamelen en delen.

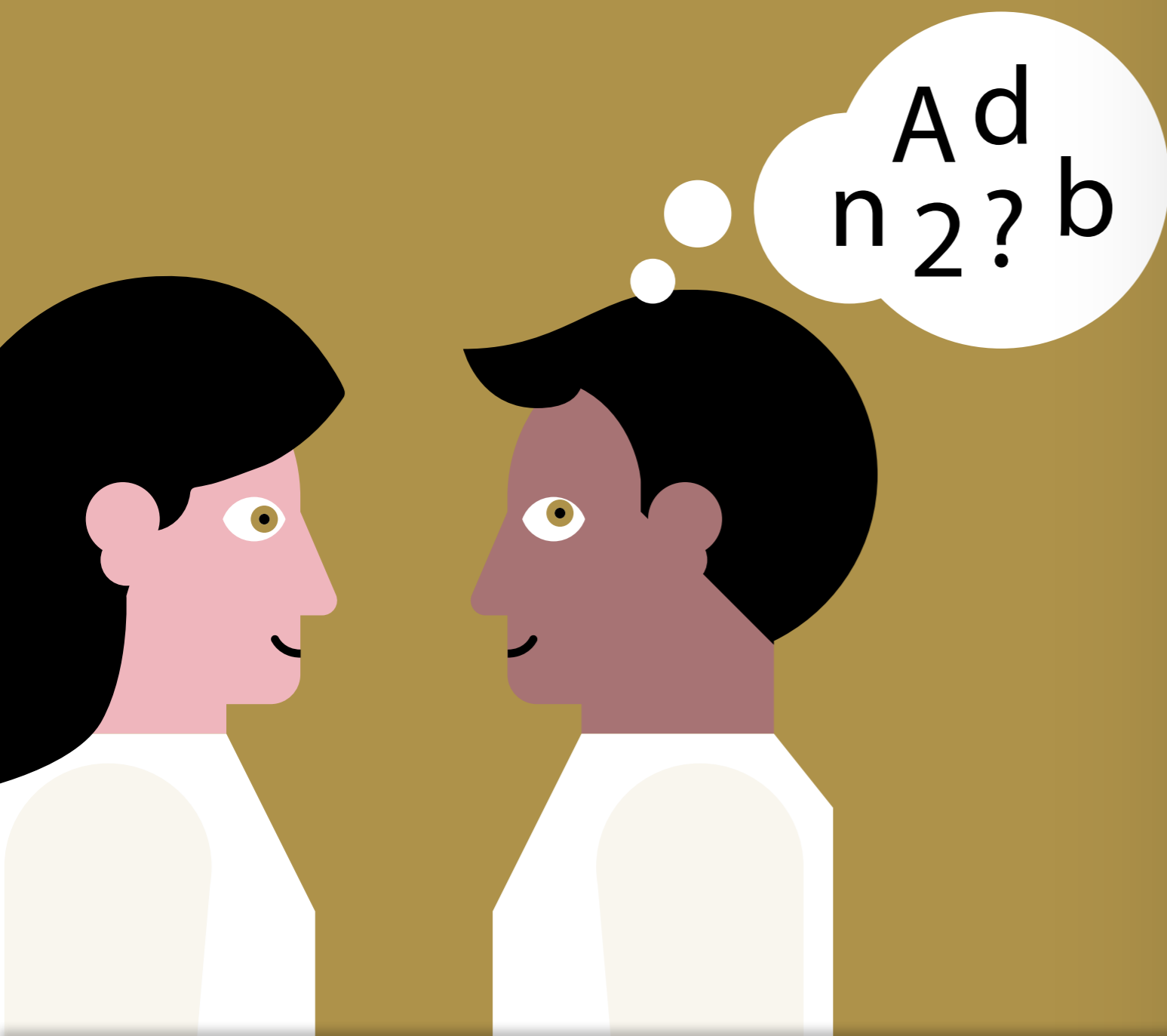
2. Samen met onze partners iedereen die niet goed kan lezen, schrijven, rekenen of omgaan met digitale informatie scholing bieden om dit alsnog te leren.

3. Actief werken aan het voorkomen van laaggeletterdheid. Dit doen we door het belang van taalontwikkeling onder de aandacht te brengen en (voor)lezen te stimuleren bij kinderen en jonge ouders.

4. Zoveel mogelijk mensen bewustmaken dat 2,5 miljoen mensen laaggeletterd zijn. En dat daar iets aan gedaan moet worden. We noemen dit agendering.

Het doel van onze programma's en projecten is laaggeletterdheid verminderen en voorkomen. Met het actieprogramma Tel mee met Taal 2020-2024 van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wil het kabinet zorgen dat zoveel mogelijk mensen de basisvaardigheden hebben om volwaardig mee te doen in onze samenleving. Onze programma's en projecten worden voor het grootste deel gefinancierd vanuit het actieprogramma Tel mee met Taal 2020-2024. In dit hoofdstuk lees je alles over die programma's en projecten. Daarnaast laten we zien welke projecten we met andere financiering realiseren.

Over de Vervolgaanpak Tel mee met Taal 2020-2024.

Programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten

Sinds 2020 hebben gemeenten de regierol bij de aanpak van laaggeletterdheid. Daarover zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Wij ondersteunen gemeenten bij hun regierol met ons landelijke programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten 2020-2024. Onze aanpak is vraaggericht en bestaat uit drie onderdelen:

- Ondersteuning bij beleidsontwikkeling
- Ondersteuning bij beleidsuitvoering
- Kennis en innovatie

Daarnaast zetten we lesmaterialen, instrumenten en ontwikkelcapaciteit in. De ambitie is dat gemeenten eind 2024 zelf de regie over de aanpak van laaggeletterdheid voeren. De voortgang van het merendeel van de doelstellingen binnen ons ondersteuningsprogramma ligt op schema.

Bekijk ons volledige ondersteuningsaanbod.

Uitdagingen

De nieuwe regierol voor gemeenten brengt natuurlijk uitdagingen met zich mee. We noemen de vier opvallendste uitdagingen op de volgende pagina en vertellen hoe wij daarmee omgaan.

Uitdaging 1

De mate waarin gemeenten aan de slag gaan varieert enorm. De ene gemeente geeft voortvarend vorm aan de nieuwe regierol terwijl de andere gemeente tegen veel obstakels aan loopt. Ook zijn er tekorten in het sociaal domein, er is beperkte ambtelijke capaciteit en het onderwerp is complex.

Aanpak: We stellen gemeenten vragen vanuit onze rol als 'kritische vriend'. Daarnaast stimuleren we ze ambities en afspraken concreet te maken in regionale en lokale plannen. We helpen waar mogelijk om de ambities te realiseren door onze inzet vast te leggen in samenwerkingsafspraken.

Uitdaging 2

Er is onduidelijkheid over wat de regierol van gemeenten precies inhoudt. Ook in verhouding tot wat er precies van de samenwerking in de regio verwacht mag worden.

Aanpak: We agenderen de invulling van de regierol zowel intern als extern. Dat doen we onder andere door het organiseren van (online) werksessies en er met zowel de regio- als centrumgemeenten het gesprek over aan te gaan.

Uitdaging 3

Er ontbreekt een landelijke monitor, waardoor niet duidelijk is of en in welke mate laaggeletterden bereikt worden.

Aanpak: De ontwikkeling van de landelijke monitor is bij andere partijen belegd. Wij houden zoveel mogelijk grip op de voortgang door onze bijdrage goed te monitoren. Daarnaast adviseren we over wat werkt. Dat doen we onder andere door te kijken naar de mate van structurele screening, aanbod NT1 en een integrale aanpak.

Uitdaging 4

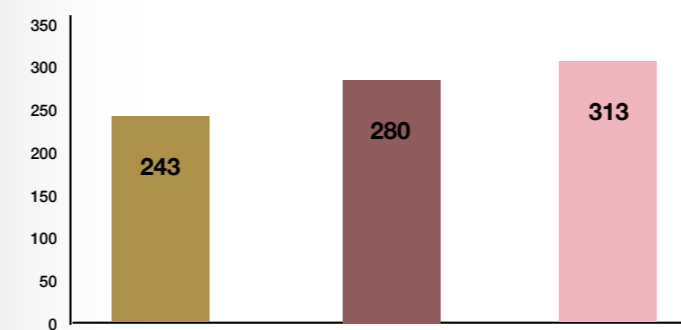
Het werven en vasthouden van cursisten en vrijwilligers was al lastig, maar tijdens de coronapandemie is het extra lastig. Ook hebben non-formele aanbieders moeite met omschakelen naar het online leren en begeleiden van cursisten. Dat is vanwege alle coronamaatregelen nodig om door te kunnen gaan.

Aanpak: We delen kennis over het vinden en bereiken van laaggeletterden, waaronder NT1'ers. En we ondersteunen organisaties bij het digitaliseren van hun aanbod. Zo ontwikkelen we onder andere instrumenten voor vrijwilligers waardoor ze digitaal met hun cursist aan de slag kunnen.

Resultaten 2021

In dit hoofdstuk lichten we toe wat we hebben gedaan binnen beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en kennis en innovatie om arbeidsmarktregio's (AMR's) en gemeenten te ondersteunen. We sluiten daarbij altijd aan bij de actuele wensen en behoeften en leveren dus maatwerk.

We ondersteunden 313 gemeenten bij de vormgeving en uitvoering van de aanpak van laaggeletterdheid. Dat is er één meer dan in 2020. 26 gemeenten ondersteunden we niet omdat daar geen behoefte aan was. Bij de overige 13 gemeenten was onvoldoende capaciteit of er is geen informatie beschikbaar over de ondersteuning.

Aantal gemeenten dat in 2021 door Stichting Lezen en Schrijven is ondersteund met beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en kennis en innovatie.

- Aantal gemeenten dat in 2021 door ons is ondersteund met het ontwikkelen van beleid.
- Aantal gemeenten dat in 2021 door ons is ondersteund met het uitvoeren van de aanpak van laaggeletterdheid.
- Aantal gemeenten dat in 2021 door ons is ondersteund op het gebied van kennisdeling en innovatie.

[Bekijk meer van onze resultaten.](#)

We hielden een jaarlijks tevredenheidsonderzoek onder gemeenten. Zij waardeerden onze ondersteuning – net als in 2020 - met gemiddeld een 8.

Beleidsontwikkeling

Ondersteuningsgesprekken over de ontwikkeling van beleid

Onze adviseurs voerden in 2021 met 260 gemeenten minstens één overleg met de WEB-ambtenaar (Wet educatie en beroepsonderwijs) of verantwoordelijke voor de aanpak laaggeletterdheid over de lokale aanpak laaggeletterdheid. Dat is 74% van alle gemeenten in Nederland en 83% van alle door ons ondersteunde gemeenten.

Regionale en lokale beleidsplannen aanpak laaggeletterdheid

Het Rijk en de VNG hebben afgesproken dat elke AMR in 2020 een regionaal plan van aanpak voor laaggeletterdheid opstelt. Het lukte niet alle gemeenten om dit in 2020 gereed te hebben. Daarom lag hier in 2021 onze focus nog op. Het lukte op één na alle AMR's om een regionaal plan van aanpak op te stellen. 23 AMR's vertaalden het regioplan naar lokale, regionale en/of sub-regionale beleids-/uitvoeringsplannen.

Integrale aanpak

Een van de doelstellingen uit de bestuurlijke afspraken is de totstandkoming van een effectieve aanpak van laaggeletterdheid in 2024 'die inhoudelijk, financieel en organisatorisch is verbonden met het gemeentelijk beleid voor het sociaal domein, de lokale educatieve agenda's waaronder het onderwijsachterstandenbeleid, het bibliotheekbeleid en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voor voortijdig schoolverlaters'. Een voorbeeld van hoe we hierin te werk gaan is de kennissessie 'Laaggeletterdheid in het Sociaal Domein: een integrale aanpak'.

Bekijk de kennissessie
Laaggeletterdheid in het sociaal
domein: een integrale aanpak.

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 benaderden we in 2021 actief lokale politieke partijen. Zo proberen we ervoor te zorgen dat gemeenten laaggeletterdheid opnemen in de lokale coalitieakkoorden en zich daarmee (blijvend) inzetten voor de aanpak van laaggeletterdheid. We verspreidden onder de politieke partijen van vrijwel alle gemeenten een handreiking. Daarin staan concrete (tekst)suggesties over hoe ze de lokale ambities rondom laaggeletterdheid op kunnen nemen in hun verkiezingsprogramma.

Lees hier de handreiking voor de
gemeenteraadsverkiezingen.

Beleidsuitvoering

Samenwerkingsafspraken

We bieden in alle AMR's advies, proces- en/of projectondersteuning aan bij de uitvoering van het regioplan laaggeletterdheid. In 2021 maakten we daarvoor met op één na alle AMR's samenwerkingsafspraken. In twintig AMR's ligt de uitvoering van de samenwerkingsafspraken op schema. In veertien AMR's lukte dat niet. In 2021 verbeterden we op basis van de ervaringen van onze adviseurs en de klankbordgroep de inhoud en het proces van het vastleggen van de samenwerkingsafspraken. Deze verbeteringen passen we toe in de samenwerkingsafspraken voor 2022.

Screenen, duurzaam taalnetwerk en aanbod NT1

Cruciale elementen voor een succesvolle aanpak van laaggeletterdheid zijn screenen, het ontwikkelen en onderhouden van een duurzaam (taal)netwerk en een goed lesaanbod voor NT1'ers. In 2021 was in 123 gemeenten sprake van structurele screening bij één of meer organisaties. Dat is 39% van het totaal aantal door ons ondersteunde gemeenten. In 233 gemeenten was sprake van een duurzaam taalnetwerk. Dat is 74% van het totaal aantal door ons ondersteunde gemeenten. In 230 gemeenten was er in de uitvoering van de aanpak laaggeletterdheid speciale aandacht voor NT1'ers. Dat is 73% van het totaal aantal door ons ondersteunde gemeenten.

Scholing professionals

Professionals van diverse organisaties met klantcontact, zoals uitvoeringsorganisaties van gemeenten, zorginstellingen en peuterspeelzalen, hebben in hun werk bewust of onbewust te maken met laaggeletterdheid. Om hun klanten goed van dienst te kunnen zijn is het belangrijk dat zij met eventuele laaggeletterdheid rekening houden. Ook zijn veel organisaties een potentiële vindplaats van met name de lastig te bereiken NT1-doelgroep. We bieden verschillende instrumenten,

trainingen en materialen om professionals daarbij te ondersteunen.

E-learning Aanpak van laaggeletterdheid

Met de e-learning Aanpak van laaggeletterdheid leren professionals hoe ze laaggeletterden kunnen herkennen en motiveren tot taalscholing. De e-learning heeft zes versies: Gezin, Kraamzorg, Gezondheid, Werk, Dienstverlening en Financiële zelfredzaamheid. In 2021 werd de e-learning Aanpak van laaggeletterdheid 3171 keer afgerond.

Basismeters

De Basismeters zijn eenvoudig af te nemen online instrumenten. In maximaal zeventien minuten geven ze een indicatie of iemand moeite heeft met één van de basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden). De uitslag is meteen digitaal zichtbaar. In 2021 werden er in totaal 6.309 Basismeters afgenomen. Dat is een stuk minder dan in voorgaande jaren. Dat komt omdat afname van een Basismeter vaak onder begeleiding van een consultant gebeurt. Bijvoorbeeld aan een balie van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) of de sociale dienst. Dat was door de coronapandemie minder vaak mogelijk. Van de mogelijkheid om online een Basismeter af te nemen werd nog weinig gebruik gemaakt.

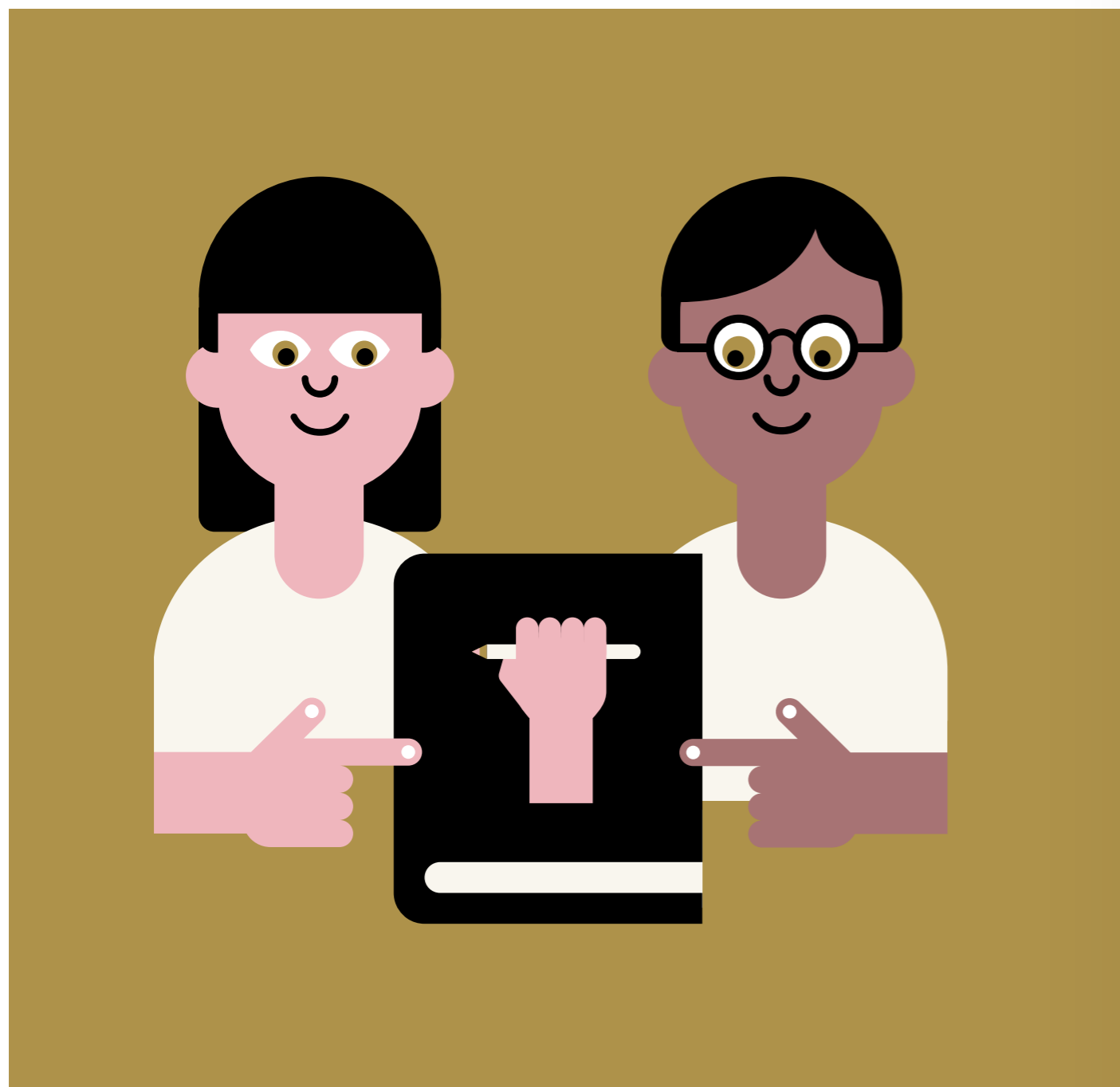
Andere screeningsinstrumenten

Naast de Basismeters zijn er nog andere screeningsinstrumenten, zoals de Taalverkenners (gezondheid, dienstverlening en UWV) en Contextgerichte vragen. Over het gebruik en inzet van deze instrumenten hebben wij geen cijfers.

Lees meer op www.basismeters.nl.

Materialen zoals lesmaterialen

In 2021 werden 29.851 lesmaterialen besteld. We actualiseerden enkele materialen, zoals de factsheets Eenvoudige communicatie en Eenvoudig communiceren digitaal. Ook vernieuwden we de Toolkit Empowerment. Onze adviseurs ondersteunden in 207 gemeenten bij de inzet van lesmethodes. Gemeenten gingen onder andere aan de slag met Voel je goed!, Empowerment en Voor jou en je kind!.

Kennis en innovatie

Database

In 2020 ontwikkelden we een online database met interventies en praktijkvoorbeelden. Deze interventies zijn planmatige en doelgerichte aanpakken of activiteiten met als doel laaggeletterdheid verminderen of voorkomen. Met de database sporen we kennisdeling in de regio's aan en verstevigen we onze kennis over de lokale integrale aanpak van laaggeletterdheid.

Nieuwe interventies en praktijkvoorbeelden

In 2021 voegden we de volgende interventies aan de database toe:

- Hoe start ik met de aanpak laaggeletterdheid?
- Hoe kun je met een communicatiecampagne laaggeletterden in jouw gemeente bereiken?
- Hoe vind ik laaggeletterden (met focus op NT1) in mijn bedrijf?
- Het maken van een beleidsanalyse (in het kader van het opzetten van een integrale aanpak).

In de bijbehorende praktijkvoorbeelden beschrijven we kort en bondig hoe een interventie in de praktijk is toegepast. De database bevatte in 2021 zestien uitgewerkte interventies en praktijkvoorbeelden. De formats die we gebruiken sluiten aan bij de uitwerking van interventies in de database van Movisie. Zo sluiten deze op het platform van het Expertisepunt Basisvaardigheden mooi op elkaar aan.

Onze interventies en
praktijkvoorbeelden.

Kennisbijeenkomsten

We dragen bij aan het verhogen van het kennisniveau op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Dat deden we in 2021 onder andere door het organiseren van kennisbijeenkomsten. De thema's bepaalden we op

basis van de kennisbehoefte van gemeenten die eind 2020 via een enquête is opgehaald. Daaruit bleek dat er vooral behoefte was aan kennis rondom het vinden van laaggeletterden, het realiseren van een integrale aanpak binnen het sociaal domein en goede voorbeelden van een aanpak laaggeletterdheid.

Onze adviseurs organiseerden in totaal meer dan 250 bijeenkomsten. Ons technisch ondersteuningsteam ondersteunde daarnaast bij 56 externe bijeenkomsten, zoals de serie Direct Duidelijk Brigade met Stichting ABC, de kennissessies tijdens de Week van lezen en schrijven en de Alliantie Gezondheidsvaardigheden.

Kennissessie tijdens de Week van lezen en schrijven

Tijdens de Week van lezen en schrijven organiseerden we vier dagen achtereen een online kennissessie. Twee van deze sessies waren specifiek gericht op gemeenteambtenaren. De andere twee waren voor vrijwilligers en professionals in de zorg. In totaal namen 411 mensen live deel aan een van de vier kennissessies. Daarnaast zijn de sessies samen nog ruim 500 keer teruggekeken.

Innovatieve interventies

Traceren van laaggeletterdheid door middel van het Mesis-instrument

In 2020 pasten we samen met Stichting Mesis het Mesis-screeningsinstrument aan, zodat het ook een signaal geeft als een persoon mogelijk laaggeletterd is. Zo creëerden we een mogelijkheid om binnen de schuldhulpverlening structureel te screenen op laaggeletterdheid. In 2021 werd het instrument in 150 gemeenten gebruikt bij schuldhulpverlening en beschermingsbewind. In totaal werden er ruim 4.000 taaltesten afgenomen via Mesis.

Screeningsinstrument Digimeter

In 2021 vernieuwden we de Digimeter. De Digimeter is een eenvoudig af te nemen online screeningsinstrument om inzicht te krijgen in de digitale vaardigheden van

deelnemers. De meter geeft in ongeveer vijftien minuten een indicatie of iemand scholing nodig heeft. De belangrijkste verbeteringen:

- De vragen sluiten beter aan bij de huidige digitale ontwikkelingen.
- De Digimeter is adaptief. Dat betekent dat hij automatisch afstemt op het niveau van de deelnemer.

De Digimeter is sinds de lancering op 8 november 2021 zeventien keer afgenomen.

De vernieuwde Digimeter vormt samen met de al bestaande Taalmeter, Rekenmeter en Sociale Inclusiemeter een volledig en actueel pakket screeningsinstrumenten op alle basisvaardigheden.

Bekijk de demo van de Digimeter.

Innovatieve pilots

Escape Koffer

In 2020 ontwikkelde Raccoon Serious Gaming met financiering van BNNVARA een escaperoom in een caravan. In de escaperoom ervaren mensen hoe frustrerend het kan zijn om vast te lopen in taal- en basisvaardigheden. Dit was een groot succes, alleen kon de caravan steeds maar op één plek tegelijk worden ingezet. In 2021 is de escaperoom mede met een bijdrage vanuit het ondersteuningsprogramma doorontwikkeld tot een Escape Koffer. Deze kan op meerdere plekken tegelijk worden opgezet. Inmiddels hebben ruim 150 organisaties een of meerdere Escape Koffers.

Lees meer over de Escape Koffer.

Dubbele kansen

We ontwikkelden samen met het Jeugdeducatiefonds (JEF) en het Education LAB Netherlands een innovatieve pilot met als doel laaggeletterdheid voorkomen. De kleinschalige pilot richt zich op het vergroten van de betrokkenheid van laaggeletterde ouders van kinderen op door het JEF gecertificeerde basisscholen. Dit zijn scholen waar minimaal 50% van de kinderen vanuit een financiële achterstand opgroeit. Samen met de scholen motiveren we laaggeletterde ouders om thuis laagdrempelige (taal)activiteiten te ondernemen met hun kind. Dit doen we door te experimenteren met een versterkte vorm van onze interventie Voor jou en je kind!. We voegen bijvoorbeeld activiteiten toe om ouders ook zelf weerbaarder te maken. Ook helpen we de communicatie tussen school en ouders te verbeteren en eenvoudiger te maken. Zo raken ouders meer betrokken en verbeteren ook zij hun (taal)vaardigheden. Het Education Lab Netherlands, een onderzoeksnetwerk dat werkt aan de verbetering van het onderwijs, is betrokken bij de evaluatie van de pilot om hiermee inzichten op te halen over de effectiviteit van de interventie specifiek op basisscholen in kansarme wijken.

In 2021 startten we de pilot op. Ook vond er een webinar over ouderbetrokkenheid plaats. Daaraan namen 89 professionals van 50 scholen deel. In 2022 voeren we de activiteiten op minimaal vijf deelnemende scholen uit en evalueren we de pilot.

Communicatie gemeenten

Om de kennis, bekendheid en betrokkenheid in gemeenten rond de aanpak van laaggeletterdheid en ons bijbehorende ondersteuningsaanbod te vergroten, communiceerden we naast kennissessies via onze website, nieuwsbrieven en sociale media. Gemeenten waardeerden onze communicatie met een 7,6 gemiddeld.

In 2021 kwamen er zo'n 3000 unieke bezoekers op de gemeentepagina van onze website terecht. In totaal werden er ongeveer 16.500 pdf's gedownload. We verstuurden in totaal elf nieuwsbrieven. Ruim 8200 mensen ontvingen de nieuwsbrief. Daarnaast is ons bereik op sociale media verder vergroot. We delen op Twitter inhoudelijke kennis en ontwikkelingen met 9.518 volgers. Op LinkedIn hebben we 15.200 volgers. Berichten zijn 900.000 keer weergegeven. Bij elkaar delen we nu op Twitter en LinkedIn kennis over de aanpak van laaggeletterdheid met zo'n 24.000 professionals. Dat is een stijging van bijna 15%.

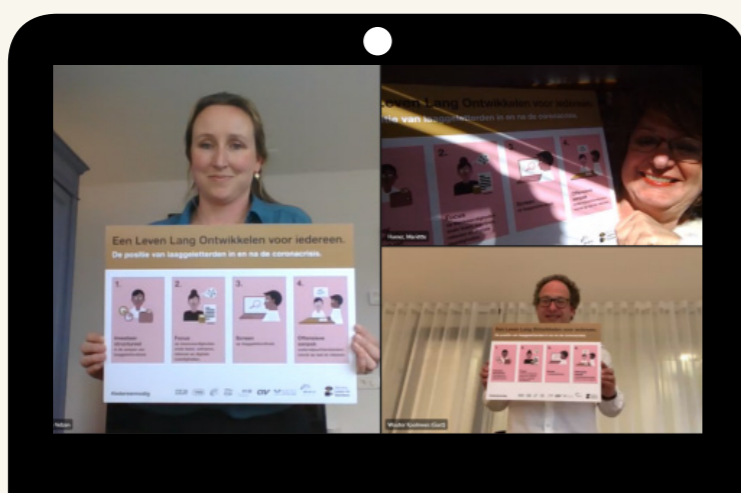
Klik hier om aan te melden voor onze nieuwsbrief.

Verspreiden en delen van kennis via media

In 2021 benaderden we bijna elke maand de media (landelijk, regionaal én lokaal) proactief met uiteenlopende, actuele onderwerpen rondom laaggeletterdheid. Veel lokale en regionale media namen onze persberichten over. Hierdoor konden we veel aandacht vragen voor relevante onderwerpen, zoals de Escape Koffer en de effecten van de coronacrisis op laaggeletterden. Daarnaast zetten we het onderwerp laaggeletterdheid met behulp van een pamflet dat we in maart aan de formerende partijen aanboden op de agenda. Hierin riepen we de partijen op om in het nieuwe coalitieakkoord meer te investeren in de positie van laaggeletterden. Het pamflet werd breed gedragen en is ondertekend door de Sociaal-Economische Raad (SER), VNG, UWV, MBO Raad, Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO), Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) en Vakcentrale voor Professionals (VCP).

“Pak juist nu laaggeletterdheid aan”

In het hoofdstuk Agendering vind je een greep uit de behaalde mediamomenten in 2021.

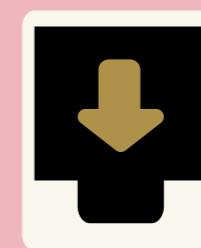

Geke van Velzen en Mariëtte Hamer (SER) overhandigden het pamflet aan demissionair minister Koolmees.

3.000

unieke bezoekers op de gemeentepagina van onze website

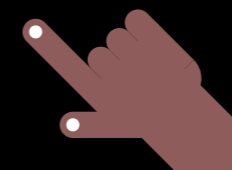
16.500

pdf's gedownload via onze website

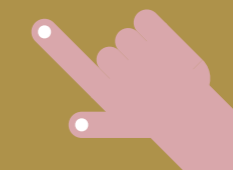
11

nieuwsbrieven verstuurd, ontvangen door 8200 mensen

9.518

volgers op Twitter

15.200

volgers op LinkedIn

15%

stijging in aantal volgers

538.640

bereik Twitter

923.537

bereik LinkedIn

82.986.214

bereik media

Programma Expertisepunt Basisvaardigheden

Het Expertisepunt Basisvaardigheden is dé plek waar iedereen die zich inzet om basisvaardigheden van laaggeletterden te verhogen terecht kan voor kennis en samenwerking. In het expertisepunt komen kennis, kunde en netwerk samen. Het Expertisepunt Basisvaardigheden is een van de initiatieven van de vervolgaanpak Tel mee met Taal 2020-2024.

Binnen het Expertisepunt Basisvaardigheden werken we samen met Movisie. In 2021 groeide het expertisepunt. We bereikten onze doelgroepen beter en maakten zo meer impact. Ook ontwikkelden we de samenwerking binnen het partnerschap verder, zodat we goed kunnen blijven focussen op onze activiteiten.

Binnen het expertisepunt hebben we vier focusgebieden:

- Vraagbaak (Stichting Lezen en Schrijven)
- Netwerk (Stichting Lezen en Schrijven en Movisie)
- Wat werkt (Stichting Lezen en Schrijven en Movisie)
- Onderzoek (Movisie)

In dit hoofdstuk laten we de belangrijkste resultaten zien die we in samenwerking met Movisie in 2021 binnen het Expertisepunt Basisvaardigheden behaalden.

Focusgebied Vraagbaak

Binnen het focusgebied Vraagbaak verzamelen en presenteren we informatie die in het werkveld beschikbaar is: kennis, wie doet wat, methodes, aanpakken en toepassingen, onderzoeken en publicaties. We beantwoorden vragen over basisvaardigheden en volwasseneneducatie. Vragen die we ontvangen gaan over onder meer wet- en regelgeving, subsidieregelingen, preventieve programma's in het sociaal domein en een structurele aanpak. Als Expertisepunt Basisvaardigheden zetten we ons in om goed zicht te hebben op de expertises van diverse partijen en relevante actuele ontwikkelingen. Zo kunnen we als een spin in het web partijen verder helpen en inhoudelijke, inspirerende verbindingen realiseren.

Registratie, monitoring en analyse van vragen en verzoeken

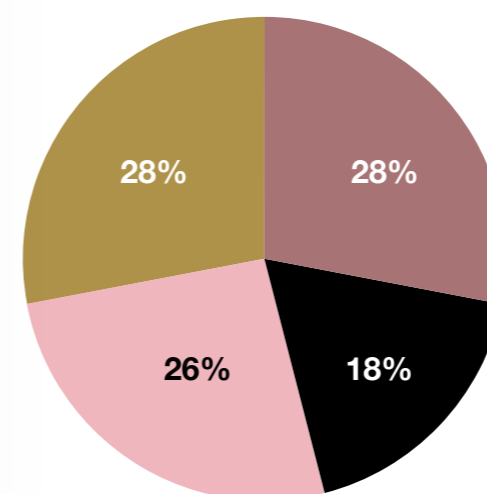
We houden goed zicht op alle binnenkomende vragen. We monitoren behalve de vraag, de vragensteller en de status van de vraag onder andere ook vanuit welke doelgroep de vraag wordt gesteld. Met deze verzamelde data maakten we in 2021 per kwartaal een analyse. De analyses deelden we met de andere focusgebieden.

Bereik in 2021

- In dit eerste jaar werd 174 keer contact gezocht met de Vraagbaak.
- Tijdens het vragenuur beantwoordden we 50 vragen over de Tel mee met Taal-subsidieregeling voor werkgevers.
- We worden via alle kanalen waarop we bereikbaar zijn ongeveer evenveel benaderd.

In 2021:

- 48x gebruikgemaakt van het contactformulier.
- 32x direct contact met een medewerker.
- 46x contact via de info@basisvaardigheden.nl.
- 48x gebruikgemaakt van de Bellijn.

Kanalen die mensen gebruiken om Stichting Lezen en Schrijven te bereiken

- Contactformulier
- Direct contact met een medewerker
- via info@basisvaardigheden.nl
- Telefonische Bellijn

Informatievoorziening over de Tel mee met Taal-subsidieregeling

We verzorgen vanuit onze vraagbaakfunctie onder andere de informatievoorziening over de Tel mee met Taal-subsidieregeling 2021-2024 (voor werkgevers, laagtaalvaardige ouders en de experimentenregeling) en de wet- en regelgeving rondom deze subsidies en WEB-middelen. We richten ons vanaf 2021 ook op andere financieringsmogelijkheden voor onze doelgroepen.

De activiteiten die we in 2021 verzorgden zijn:

- Vragen beantwoorden over de aanvraagprocedure voor deze subsidies. Dit is een aanzienlijk percentage van het totale aantal vragen dat we bij de vraagbaak binnenkregen, zeker 40% van onze vragen.

- Actieve communicatie over de Tel mee met Taal-subsidies via de kanalen van het expertisepunt.
- Initiatief voor het organiseren en uitvoeren van een vragenuur voor de extra ronde Tel mee met Taal-werkgevers, in samenwerking met Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I).
- Signaalfunctie en advies richting het ministerie van OCW en DUS-I over de subsidieregeling.

Informereren

Overzichtspagina met alle samenwerkingsafspraken en analyse

Veel AMR's rondden in 2021 hun regionale programma voor de aanpak van laaggeletterdheid af. We delen de plannen op onze website. Deze pagina is de op één na meest bezochte pagina van onze website.

Overzichtspagina financieringsmogelijkheden basisvaardigheden

We ontvangen regelmatig vragen over financieringsmogelijkheden voor de verbetering van basisvaardigheden. Daarom maakten we op onze website een pagina met een overzicht van de subsidies en financieringsmogelijkheden. We ontvangen daar veel positieve reacties op.

Kennisdocumenten

In 2021 ontwikkelden en publiceerden we vier kennisdocumenten:

- Thuis werken aan digitale vaardigheden
- Diploma-erkenning volwasseneneducatie
- Leermaterialen NT1
- De Wet educatie en beroepsonderwijs in het kort

We ontwikkelden deze kennisdocumenten naar aanleiding van vragen die bij het focusgebied Vraagbaak binnenkwamen.

Focusgebied Netwerk

Vanuit onze netwerkrol stimuleren we niet alleen samenwerking op landelijk, regionaal en lokaal niveau, maar ook inhoudelijke uitwisseling. Kennisdelen is een middel om (meer) kennis te gebruiken en zo de kwaliteit van de preventie en aanpak van laaggeletterdheid te versterken. We doen dat op verschillende interactieve manieren: via online en offline bijeenkomsten, webinars met experts uit verschillende gebieden en werkbezoeken. In deze bijeenkomsten komen praktijkkennis, ervaringskennis en wetenschappelijke kennis samen.

Kennisuitwisseling

We voerden in 2021 de volgende activiteiten voor kennisuitwisseling uit:

Kennisateliers

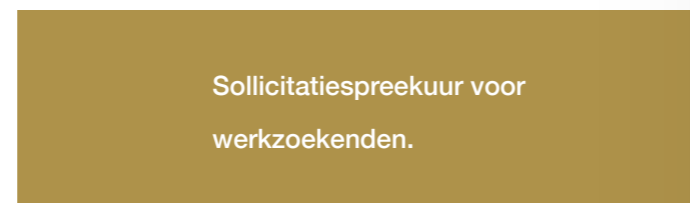
Een kennisatelier is een online bijeenkomst waarin de deelnemers kennis delen en opbouwen. De activiteiten die wij organiseerden hadden een open karakter: iedereen kon zich aanmelden en deelnemen.

We organiseerden onder andere het kennisatelier 'Wie is de NT1'er' en 'Taal op de werkvloer'.

In totaal waren 218 mensen aanwezig bij onze kennisateliers. Zij beoordeelden deze bijeenkomsten na afloop gemiddeld met een 8. De terugkoppelingen zijn door nog meer mensen bekeken.

Werkbezoeken

Het bleek in 2021 lastiger dan gedacht om werkbezoeken te organiseren. Organisaties waren terughoudend om hun locaties open te stellen voor bezoek en niet ieder onderwerp leent zich voor een online bijeenkomst. We organiseerden uiteindelijk twee werkbezoeken: we gingen naar de Helpdesk Solliciteren Kanaleneiland in Utrecht en we gingen op bezoek bij een NT1-klas van het ROC van Amsterdam Flevoland.

Werkbezoek Welkom in de NT1-klas!

Sollicitatiespreekuur

Verbinden

Het doel van het expertisepunt is effectiever handelen van partijen in het werkveld mogelijk maken en de onderlinge samenwerking versterken. In het focusgebied Netwerk werken we aan het verbinden van partijen. In 2021 interviewden we onder andere vier belangrijke partners. Zo maken we de mensen uit het werkveld zichtbaar. We zijn ook aangesloten bij verschillende congressen en platforms om het expertisepunt bekend te maken, verbindingen te leggen en kennis op te halen.

Het nieuwe platform Startpunt Vrijwilligers is onderdeel geworden van het expertisepunt. In hoofdstuk 5.3 lees je meer informatie over dit project en deze verbinding.

Focusgebied Wat werkt

Na de lancering in 2020 van het expertisepunt en www.basisvaardigheden.nl startten we in 2021 met kennisdeling over wat werkt. Hiervoor voerden we de volgende activiteiten uit:

Platform basisvaardigheden.nl

Op de website www.basisvaardigheden.nl delen we wat werkt. Aan de hand van negen thema's zoeken we actief naar voorbeelden en interventies om toe te voegen.

De kennisbank

In de kennisbank staat allerlei informatie over basisvaardigheden. Zoals onderzoeken, interventies, praktijkvoorbeelden, materialen en instrumenten en organisaties.

Kennisbehoefte uit het veld ophalen

We peilden de kennisbehoefte bij nieuwe en ervaren aanpakkers van laaggeletterdheid.

Weten wat werkt

De organisaties in het werkveld informeren we op verschillende manieren over de werkzame elementen van een bepaalde aanpak of interventie. We proberen dat zo te doen dat ze er direct mee aan de slag kunnen. De goede voorbeelden en interventies die deze werkzame eigenschappen hebben, delen we via verschillende kanalen, zoals de website, LinkedIn, nieuwsbrief en bijeenkomsten.

Coördinatie

Werkgroepoverleg

Het expertisepunt heeft een werkgroep die bestaat uit elf vaste leden. Doelen van de werkgroep zijn onder meer verbinding en samenwerking tussen landelijke partijen stimuleren, een klankbord vormen voor en advies geven over ons werkprogramma en de verschillende activiteiten. In 2021 kwam de werkgroep vijf keer bij elkaar. We vroegen de leden actief mee te denken over de uitvoering van het werkplan van 2021, de onderzoeksagenda en de ideeën voor het werkplan van 2022.

Samenwerkingen

In 2021 startten we nauwe samenwerkingen op met Epale en de Alliantie Digitaal Samenleven. Ook namen we deel aan verschillende bijeenkomsten van het ministerie van OCW en de VNG.

Communicatie

Website www.basisvaardigheden.nl

Op basis van een gedegen behoefteanalyse onder onze doelgroepen breidden we in 2021 onze website uit met manieren om kennis te vinden én te delen

Bereik in 2021

Gebruikers:	17.000
Nieuwe gebruikers:	17.000
Terugkerende gebruikers:	4700

51%

Nieuwsbrief en LinkedIn

De content die we maken, delen we voornamelijk op onze website. En daarnaast via onze nieuwsbrief en LinkedIn om het bereik te vergroten. In 2021 verstuurd we drie nieuwsbrieven. Eind 2021 hadden we 674 abonnees (vergeleken met 450 in 2020. Dat is plus 51%).

Project Taalvriendelijkheid op de werkvloer

Een van de eerste projecten die voortkomt uit het Expertisepunt Basisvaardigheden is het project Taalvriendelijkheid op de werkvloer. Met dit project willen we een sectorgerichte aanpak realiseren waarmee werkgevers de taalvriendelijkheid op de werkvloer vergroten en laaggeletterde werknemers worden geactiveerd om hun basisvaardigheden door scholing te verbeteren. Hierdoor kunnen werkgevers en werknemers hun volledige potentieel benutten, worden de arbeidsmarktpositie en doorstroommogelijkheden van werknemers versterkt en kunnen zij effectiever meedoen op en buiten de werkvloer.

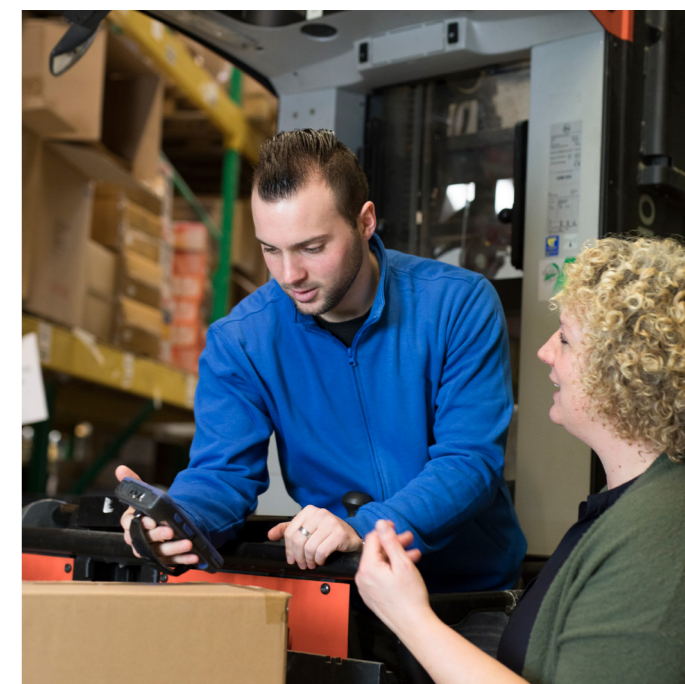
“Nu kan ik wel de werkinstructies lezen.”

Dirk-Jan, hovenier

Een gezamenlijke aanpak met werkgevers draagt bij aan het verminderen van het aantal werknemers dat problemen heeft met taal en andere basisvaardigheden. Ook wordt het perspectief van een Leven Lang Ontwikkelen gestimuleerd. Om meer laaggeletterden te bereiken en werkgevers te motiveren wordt de werkvloer als vindplaats ingezet. Zo bieden we laaggeletterden samen met werkgevers passende ondersteuning.

Onze aanpak

In 2021 onderzochten we de behoeften van werkgevers en werknemers. Wat hebben zij nodig? Hieruit bleek dat er vooral behoefte is aan tools op basis van functie, en niet op basis van branche. Op basis van deze behoefte ontwikkelden we tips, adviezen en materialen die gebruikt kunnen worden vanuit hr of de afdeling communicatie. Deze tools blijven we testen en doorontwikkelen. In 2022 brengen we

alle kennis en instrumenten voor werkgevers samen in een toolkit. De toolkit is eenvoudig vindbaar via onze kanalen. Ook maken we in 2022 de resultaten van het behoefteonderzoek bekend. We doen dat via kennisdeling in verschillende netwerken en we organiseren bijeenkomsten.

“Ik probeerde via de plaatjes de recepten te begrijpen.”

Yvonne, keukenhulp in een bedrijfsrestaurant

Diverse programma's en projecten

Naast projecten met financiering vanuit Tel mee met Taal realiseerden we ook mooie projecten met andere financiering.

Lesbrief Telemarketing in eenvoudige taal

Samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) ontwikkelden we een lesbrief over de nieuwe telemarketingwet. Hiermee kunnen taalvrijwilligers en -docenten laaggeletterden stap voor stap helpen bij het beter begrijpen van informatie over de telemarketingwet. Door praktische oefeningen leren laaggeletterden wat ze kunnen doen als ze ongewenst gebeld worden. En wat hun rechten zijn. Zodat ook mensen die moeite hebben met lezen en schrijven alle informatie hierover begrijpen.

“We weten nu hoe we op verschillende manieren aan kunnen geven dat we niet meer gebeld willen worden door een verkoper”

Taalambassadeur

Lesbrief Telemarketing

Startpunt Ik wil leren

Via ons telefoonnummer 0800 – 023 44 44 kunnen mensen zich aanmelden voor een cursus basisvaardigheden. Sinds een paar jaar kan dat ook online via de formulieren op www.ikwilleren.nl. De aanmeldingen sturen we door naar meldpunten. Vaak zijn dat Taalhuizen. Zodat een nieuwe cursist bij hem of haar in de buurt kan leren. Of een vrijwilliger in de buurt aan de slag kan.

Verbeteringen Startpunt Ik wil leren

De manier van aanmelden en doorverwijzen binnen het Startpunt Ik wil leren is verouderd. Daarom startten we in 2021 met instellingssubsidie van het ministerie van OCW met het verbeteren van deze dienstverlening. We haalden input op bij de huidige meldpunten. En we startten met de bouw van het nieuwe aanmeldsysteem. We lanceren het vernieuwde Startpunt Ik wil leren in 2022.

Startpunt Ik wil leren.

Inspiratiesessies Direct Duidelijk Brigade

Met subsidie van het ministerie van BZK organiseerden we samen met Stichting ABC voor elke provincie een online inspiratiesessie over toegankelijke en begrijpelijke overheidscommunicatie. De sessies waren gericht op ambtenaren met laaggeletterdheid in hun portefeuille en communicatieadviseurs van de gemeente. 431 ambtenaren en communicatieadviseurs meldden zich aan voor de inspiratiesessies. Uiteindelijk waren 200 mensen aanwezig. Zij waren erg positief:

“Ervaringsdeskundigen en theorie in 1 webinar, top!”

Deelnemer inspiratiesessie

“Mooi, inspirerend programma”

Deelnemer inspiratiesessie

Naar aanleiding van de inspiratiesessies ontvingen we twee aanvragen voor aparte sessies voor rijksambtenaren. Deze organiseerden we ook in 2021. Er deden 154 deelnemers mee. In 2022 organiseren we weer een sessie voor rijksambtenaren.

De inspiratiesessies Direct Duidelijk Brigade

DAS maakt juridische hulp toegankelijk

Iedereen kan, om welke reden dan ook, rechtsbijstand nodig hebben. Ook mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. DAS maakt juridische hulp graag toegankelijk voor iedereen. Daarom is het belangrijk dat de informatie over juridische hulp in begrijpelijke taal geschreven is. In 2021 trainden en ondersteunden wij de medewerkers van DAS hierin.

We motiveerden de medewerkers van DAS om begrijpelijk te communiceren. Dat deden we door aan de speciale DAS-academy met trainingen en cursussen de e-learning over het herkennen van laaggeletterdheid toe te voegen. Ook werden medewerkers door middel van intranetberichten en een mooie actie tijdens de Week van lezen en schrijven geïnformeerd over de samenwerking. En ze werden aangespoord om ook zelf in actie te komen. Daarnaast trainden we de medewerkers van DAS zodat zij hun communicatie zelf toegankelijker kunnen maken voor laaggeletterden.

Juridische hulp ook toegankelijk voor laaggeletterde

Vrijwilligersaanpak Samen werken aan kwaliteit

Samen met Stichting Het Begint met Taal ondersteunen we tienduizenden vrijwilligers die laaggeletterden helpen met de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Vrijwilligers zijn onmisbaar als aanvulling op professionele docenten om mensen verder te helpen met basisvaardigheden. Doordat laaggeletterden met vrijwilligers oefenen met praktijkgerichte situaties kunnen zij nieuwe kennis beter onthouden en toepassen.

Startpunt Vrijwilligers

Om de kwaliteit van non-formele (taal)ondersteuning door vrijwilligers aan laaggeletterden te verbeteren, startten we met Stichting Het Begint met Taal het project Vrijwilligersaanpak Samen werken aan kwaliteit. Tel Mee Met Taal en het ministerie van OCW financieren dit project. Het resultaat is het Startpunt Vrijwilligers. Dit is een digitaal platform waar tal van materialen, instructies en inspiratie te vinden zijn voor het begeleiden van NT1-en/of NT2-cursisten en voor alle basisvaardigheden. Vrijwilligers vinden er per basisvaardigheid en thema oefenmateriaal om met hun deelnemer(s) te gebruiken. Om hun eigen vaardigheden als coach te versterken vinden vrijwilligers er trainingen, praktische e-learnings en webinars.

In 2021 lanceerden we dit nieuwe digitale platform tijdens een online kennissessie voor vrijwilligers. Het nieuwe platform is te vinden op de website van het Expertisepunt Basisvaardigheden, zodat het voor het hele werkveld toegankelijk is.

Enkele reacties:

“Wat fijn zo’n verzamelplek. Dat geeft de vrijwilligers steun en dat allemaal op 1 plek. Prachtig, gefeliciteerd samen.”

Deelnemer inspiratiesessie

“Goede ondersteuning.”

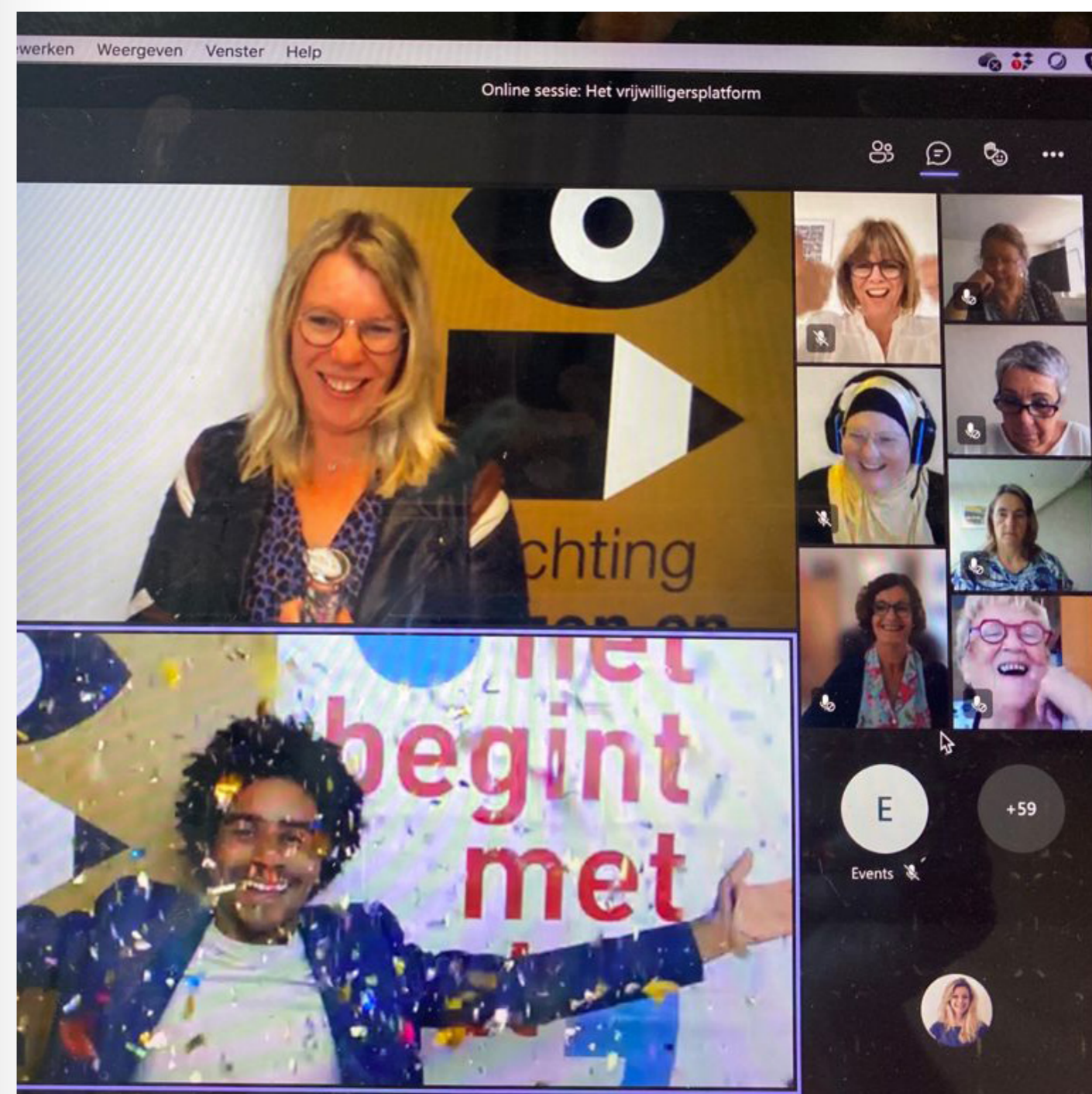
Vrijwilliger

“Dit ga ik delen met 300 vrijwilligers.”

Vrijwilliger

“Samen kunnen we het voor alle vrijwilligers, coördinatoren én gemeenten makkelijker maken. Daardoor kunnen zij meer impact maken en kunnen laaggeletterde NT1’ers en NT2’ers sneller meedoen aan onze samenleving.”

Sylvia de Groot-Heupner, directeur
Stichting Het Begint Met Taal

Lancering nieuwe digitale platform

NOS Nieuws van de Week

We adviseerden en werkten samen met de Nederlandse Omroep Stichting (NOS) om een journaal te ontwikkelen dat begrijpelijk is voor laaggeletterden.

Toegankelijk nieuws voor iedereen

Als publieke omroep heeft de NOS de taak om nieuws toegankelijk te maken voor iedereen. Soms vraagt dit maatwerk. Bijvoorbeeld voor mensen die moeite hebben met het volgen van de Nederlandse taal en lezen en schrijven. De afgelopen anderhalf jaar onderzochten we samen met de NOS hoe we nieuws voor laaggeletterden toegankelijker kunnen maken.

Nieuws in makkelijke taal

Naar aanleiding van dat onderzoek ontwikkelde de NOS het nieuwsformat 'NOS Nieuws van de Week' met daarin drie nieuwsonderwerpen in makkelijke taal. Dit tien minuten durende journaal is speciaal voor mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal (NT1'ers en NT2'ers). De nieuwslezer gebruikt eenvoudige taal en legt complexe woorden extra uit. Ook wordt rekening gehouden met de toon, het tempo, het beeldgebruik, de vormgeving en de combinatie van onderwerpen.

“Mijn groep heeft de proefjournaals erg gewaardeerd. Vooral omdat die niet voor kinderen waren gemaakt, zoals Nieuwsbegrip of het NOS Jeugdjournaal, maar echt voor volwassenen.”

Marjan, docent Nederlands

Op basis van feedback van NT1- en NT2-cursisten pasten we dit journaal samen met de NOS aan. Het resultaat is een journaal dat mensen uit onze testgroepen goed kunnen volgen. Ook brengt het journaal het gesprek en de discussie over actuele onderwerpen

op gang. We verspreidden dit journaal met behulp van taaldocenten.

“Fijn dat het journaal een rustig tempo heeft en rustige overgangen tussen de onderwerpen, dan onthoud je het beter, want dan hoef je niet te denken: waar ging het nou over? Dan kan het even landen.”

Cursist

Bekijk de uitzendingen op
www.nieuwsvandeweek.nos.nl.

Team Ervaringsdeskundigen Rotterdam

De gemeente Rotterdam wil dat iedereen die in Rotterdam woont mee kan doen in onze samenleving. Voor zo'n 90.000 Rotterdammers is dat lastig, omdat zij moeite hebben met lezen en schrijven. Daarom heeft de gemeente Rotterdam ons gevraagd te helpen met het werven en inzetten van Taalambassadeurs. In 2019 startten we daarmee. Eind 2021 stond de teller op tien enthousiaste Taalambassadeurs. Dit zijn allemaal ex-laaggeletterden die zich graag inzetten om anderen te helpen de stap naar (taal)scholing te maken. Of om organisaties te adviseren over eenvoudige communicatie. Want het is niet zo eenvoudig om eenvoudig te communiceren!

Een voorbeeld: mystery visit bij de RET

De Hogeschool Rotterdam voerde het onderzoek 'Rotterdam begrijpt elkaar' uit. Het Rotterdamse openbaarvervoerbedrijf RET is actief op het gebied van laaggeletterdheid en deed aan het onderzoek mee. In 2021 doorliepen zes Taalambassadeurs als mystery guests samen met studenten een reisroute van de RET met de metro. Zo ontdekten ze hoe het is gesteld met de communicatieve toegankelijkheid van de RET. In deze video zie je hun ervaringen. Daarmee hielpen ze de RET goed op weg om communicatief toegankelijker te worden.

De RET maakt zich nu klaar voor de volgende stappen. Ze willen Taalambassadeurs inzetten om de toegankelijkheid van de website te checken. Ook komt er intern meer aandacht voor laaggeletterdheid. De RET zet vol in op een taalvriendelijke werkvloer. En ze hebben inmiddels zelfs een eigen Taalambassadeur!

Team Ervaringsdeskundigen
Rotterdam.

Taalschatten

In Nederland beginnen steeds meer kinderen aan de basisschool met een taalachterstand. Het tekort aan basis(taal)vaardigheden vormt een barrière om later zelfstandig en succesvol mee te doen in onze complexe maatschappij, online én offline. Dat heeft gevolgen voor het individu en het gezin op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid, sociale relaties en financiële zelfredzaamheid. Maar ook voor de maatschappij als geheel. Omdat voorkomen beter is dan genezen, startte H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden het project Taalschatten.

Het streven is dat alle ouders – van alle achtergronden en opleidingsniveaus – weten dat praten en interactie met hun kind randvoorwaarden zijn voor de (hersens) ontwikkeling van hun kind. Net als voeding, beweging en slaap. Want praten en interactie met je kind lijken vanzelfsprekend, maar dat is het nog niet. Te veel ouders zijn zich er nog niet of onvoldoende van bewust dat zij vanaf de zwangerschap cruciaal zijn voor de verwerving en ontwikkeling van taal bij hun kind. En goed praten is de basis voor goed lezen en schrijven later.

In 2021 startten we samen met Number 5 Foundation, Tilburg University, het ministerie van VWS, de Bernard van Leer Foundation, ouders, en overheden en bedrijven die een rol spelen in het leven van ouders, in twee pilotgemeenten met Taalschatten. In samenspraak met ouders en professionals ontwikkelen we een set communicatiemiddelen waarmee ouders worden geholpen om de taalverwerving effectief te stimuleren. Deze zijn in 2022 klaar.

Meer over Taalschatten.

Rode Kruis – Goed Voorbereid

In 2021 voerden we een pilot uit voor het Rode Kruis in district Noord-Holland Noord om:

- te onderzoeken of huidige laaggeletterde vrijwilligers op een voor hen passende wijze in hun vrijwilligerswerk worden ondersteund. Zo niet, dan wil het Rode Kruis de werkwijze aanpassen;
- de toegankelijkheid van het Rode Kruis voor laaggeletterden die vrijwilliger willen worden bij het Rode Kruis te onderzoeken en te verbeteren.

Het doel van de pilot was de toegankelijkheid van het Rode Kruis voor zowel huidige als nieuwe vrijwilligers te verbeteren. Dat deden we door:

- de kennis en vaardigheden van vrijwilligers, medewerkers en managers te ontwikkelen om mensen die moeite hebben met basisvaardigheden te herkennen en door te verwijzen;
- kennis en vaardigheden te ontwikkelen om eenvoudig te communiceren;
- aanbevelingen te doen voor het optimaliseren van de aanmeldprocedure voor EHBO-vrijwilligers;
- samen met instructeurs van het Rode Kruis en Taalambassadeurs te kijken naar de training en het cursusboek EHBO.

Agendering

Ad
n 2? b

Samen met partners zetten we ons in om laaggeletterdheid op de agenda te krijgen en te houden. Dat doen we onder andere door aan te haken op de actualiteit en de Week van lezen en schrijven te organiseren. Ook publiceren we zelf onderzoeken.

Publiciteit in de media

We zetten ons in om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen bij onder andere het Nederlandse publiek, het bedrijfsleven en de politiek. Media-aandacht in geschreven pers en op radio, nieuwssites en televisie zorgen ervoor dat de aanpak van laaggeletterdheid op de politieke agenda blijft en dat individuen en organisaties in actie komen om laaggeletterdheid te verminderen en te voorkomen. De persoonlijke verhalen van ex-laaggeletterden (Taalambassadeurs) zorgen voor de meeste impact bij kijkers, lezers en luisteraars.

Verkiezingen

Om mediakansen te creëren spelen we in op actuele nieuwsonderwerpen. In 2021 deden we dat onder andere rond de landelijke verkiezingen. We vroegen aandacht voor de Verkiezingskrant die we uitbrachten. En voor het pamflet waarin we de formerende politieke partijen oproepen om meer te investeren in de positie van laaggeletterden op de arbeidsmarkt. Ook benaderden we de media toen we in het najaar samen met onder andere ProDemos en Ieder(in) het actieplan Toegankelijk Stemmen presenteerden. Onze inzet rond de verkiezingen leverde meerdere mediaberichten op.

Online winkelen

In december 2021 publiceerden we onze verkenning 'In gesprek met laaggeletterden over online aankopen'. Deze was vooral bedoeld voor kennisopbouw in onze eigen organisatie en in de organisaties van samenwerkingspartners. Omdat een nieuwe lockdown

inging en alle niet-essentiële winkels dicht waren, moest iedereen online aankopen doen. Die actualiteit maakte onze verkenning ineens ook interessant voor media. Omdat het ANP er een nieuwsbericht over maakte, besteedden ook andere media er aandacht aan. Zo leerde het Nederlandse publiek over de manier waarop laaggeletterdheid het online kunnen meekomen in de samenleving moeilijk maakt.

Lokaal

We enthousiasmeerden en ondersteunden onze regio-adviseurs om proactief lokale en regionale media te benaderen over bijvoorbeeld activiteiten, evenementen, praktijkvoorbeelden of verhalen van ervaringsdeskundigen. Onder de noemer Direct Duidelijk Tour organiseerden we samen met Stichting ABC maandelijkse inspiratiesessies met ex-laaggeletterden voor ambtenaren. Veel lokale en regionale media namen onze persberichten over deze sessies over en/of kwamen daardoor met eigen interviewverzoeken voor bij deze sessies betrokken ex-laaggeletterden.

Ambassadeurs

Onze oprichter H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden en onze drie ambassadeurs (presentatoren Anita Witzier en Kees Tol en liedjesschrijver/zanger René Karst) gaven ook in 2021 interviews aan verschillende media. Dat ging vaak via interviewverzoeken aan hen die bij ons binnenkwamen. Ze ontvingen ook zelf interviewverzoeken vanwege hun andere activiteiten. In die interviews vertelden ze waar mogelijk over de aanpak van laaggeletterdheid en het werk van onze stichting.

Mediamomenten

Een greep uit de behaalde mediamomenten in 2021:

februari:

Meer dan dertien lokale en regionale media in Gelderland berichten over de inspiratiesessies die we samen met Stichting ABC organiseren voor Gelderse ambtenaren. In regiokrant De Gelderlander komt onder andere ex-laaggeletterde Addy aan het woord over ambtenarentaal. Het online vakblad MarketingTribune besteedt aandacht aan de drie internationale ontwerprijzen die onze vormgever Total Design wint voor onze nieuwe huisstijl.

maart:

Onze directeur-bestuurder Geke van Velzen vertelt bij de '5 Uur Show' (SBS6) over ons pamflet aan de formerende partijen: 'Investeer in positie van miljoenen laaggeletterden'. Demissionair minister Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) neemt het pamflet in ontvangst.

april:

Onder meer de Hoogeveense Courant interviewt ex-laaggeletterde Marchien over de inspiratiesessie 'Direct Duidelijk' die we samen met Stichting ABC organiseren voor Drentse ambtenaren.

mei:

Een columnist in de Volkskrant heeft veel aandacht voor de oproepbrief die Nederlanders krijgen voor hun vaccinatie. Die brief bevat te veel informatie en moeilijk taalgebruik. De columnist verwijst naar een uitlegvideo door Jolanda, één van de Taalambassadeurs van onze samenwerkingspartner Stichting ABC.

juni:

In Vrij Nederland staat een achtergrondartikel over de gevolgen van coronamaatregelen voor mensen in kwetsbare situaties, zoals laaggeletterden, ouderen en mensen met een lichamelijke beperking. Onze directeur-bestuurder Geke van Velzen komt in het artikel aan het woord

juli:

In de tv-gids van BNNVARA staat een interview met ex-laaggeletterde Bettie. Deze maand start bij de publieke omroep het derde seizoen van de quiz 'S-P-E-L-show' met presentatrice Astrid Joosten.

augustus:

Weekblad Margriet heeft een uitgebreid interview met ex-laaggeletterde Lenie over de ommekeer in haar leven nadat ze op latere leeftijd op taal cursus ging. Dagblad van het Noorden komt met een artikel over de inspiratiesessies die we samen met Stichting ABC organiseren voor Groningse ambtenaren. Veel media, vooral in en om Rotterdam, besteden aandacht aan ons bericht dat de jonge voetballer Tyrell Malacia (Feyenoord en Nederlands elftal) de speciale ambassadeur wordt voor de Week van Lezen en Schrijven in september.

september:

Uiteenlopende media (landelijk, regionaal en lokaal) besteden aandacht aan de Week van Lezen en Schrijven. Zo heeft 'Taalstaat' (NPO Radio 1) een interview met onze directeur-bestuurder Geke van Velzen over onze verkenning naar de effecten van de coronacrisis op onderwijs aan laaggeletterden. Onze persvoorlichter Jan-Willem Heijkoop geeft een interview aan het Algemeen Dagblad (met doorplaatsing in alle

regiokranten en online sites) over het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid. De Telegraaf komt met een artikel over ons onderzoek dat twee derde van de Nederlanders zegt geen laaggeletterde te kennen. Trouw interviewt ex-laaggeletterde/Taalheld 2019 Hans van Dijk. Ex-laaggeletterde Naziha doet haar persoonlijke verhaal bij 'Koffietijd' (RTL 4). En ex-laaggeletterde Johan is te gast in een praatprogramma op Radio M (RTV Utrecht). NH Nieuws heeft tijdens de themaweek verschillende online en tv-items met regionale laaggeletterden die door de coronacrisis stopten met taal cursus en wat de gevolgen zijn voor hen.

oktober:

Op www.rijksoverheid.nl en www.vng.nl komen nieuwsartikelen over het actieplan 'Toegankelijk stemmen' in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Wij zijn samen met onder meer Leder(in) en ProDemos bij dit actieplan betrokken.

november:

Online vakblad MediaMagazine schrijft over 'NOS Nieuws van de Week', het speciale nieuwsbulletin in begrijpelijke taal. Daarvoor werkte de NOS met ons samen

december:

Onder meer LINDA.nl, het Noordhollands Dagblad en het Reformatorisch Dagblad berichten over onze verkenning 'In gesprek met laaggeletterden over online aankopen'. In 'Koffietijd' (RTL 4) praat ex-laaggeletterde Saïda erover. Online magazine DutchCowboys besteedt aandacht aan de Escape Koffer die we samen met Raccoon Serious Games ontwikkelden.

Ambassadeurs

Anita Witzier

Kees Tol

René Karst

Week van Lezen en Schrijven

Jaarlijks vindt op 8 september Wereldalfabetiseringsdag plaats. Op die dag is er wereldwijd extra aandacht voor het belang van alfabetisering. Sinds 2005 organiseren we rondom deze internationale dag een themaweek. Sinds 2020 heet deze themaweek de Week van lezen en schrijven.

(Online) activiteiten

Tijdens de Week van lezen en schrijven 2021 kwamen duizenden mensen en honderden taalnetwerken, bedrijven en maatschappelijke organisaties in actie tegen laaggeletterdheid. Via www.weekvanlezenenschrijven.nl boden we een toolkit aan. Belangstellenden konden banners, flyers, posters en stickers van de Week van lezen en schrijven downloaden. Ook bood de toolkit ideeën voor activiteiten en stappenplannen en materialen voor het organiseren ervan. De website is bijna 8000 keer bezocht en de materialen zijn ongeveer 3000 keer gedownload.

Vanwege een tijdelijke versoepeling in de coronamaatregelen konden er in het land verschillende live-bijeenkomsten en ontmoetingen in de buitenlucht plaatsvinden. Daar maakten organisaties in heel Nederland gebruik van. In Rotterdam vond een Taalcongres plaats en op verschillende plaatsen zijn taalakkoorden getekend of is aan bewustwording gewerkt met de Escape Koffer. Zelf organiseerden we een ontmoeting met nieuwe Tweede Kamerleden in de buitenlucht. Daarnaast vonden er ook online activiteiten plaats. Onze drie ambassadeurs Anita Witzier, Kees Tol en René Karst zetten zich op verschillende manieren in om laaggeletterdheid nog bekender te maken bij het Nederlandse publiek. Voetballer Tyrell Malacia was de speciale ambassadeur voor de Week van lezen en schrijven.

Landelijke campagne

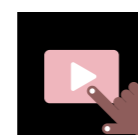
Aan het begin van de Week van lezen en schrijven lanceerden we opnieuw onze bewustwordingscampagne 'Eén van deze mensen...'. De campagne richtte zich op het herkennen van laaggeletterdheid. Centraal stond dit jaar de film "Ik ben een van deze mensen", waarin voormalig laaggeletterden opbiechten aan goede vrienden hoeveel moeite zij hebben of hebben gehad met lezen en schrijven. Met deze indrukwekkende film konden we goed laten zien hoe onzichtbaar laaggeletterdheid kan zijn.

Met korte filmpjes, sociale-media-advertenties, abri's en een radiospot brachten we het onderwerp vooral dichterbij de groep hoogopgeleide Nederlanders. Op onze website kregen zij tips om de signalen van laaggeletterdheid te herkennen en het gesprek hierover te voeren. Zo maakten we het onderwerp breder bespreekbaar en ontstond er meer begrip.

Hieronder lees je de belangrijkste bereikcijfers van de campagne.

Facebook en Instagram
Bereik reguliere content: 636.607

Youtube
Vertoningen: 359.707

PR Stunt
Bereik: 451.251

[Bekijk de campagne.](#)

In de media

Net zoals voorgaande jaren werkten we tijdens de Week van lezen en schrijven intensief samen met landelijke media. Meer dan voorheen besteedden lokale, regionale en landelijke media aandacht aan de Week van lezen en schrijven. Hier speelde onze proactieve mediabenedering een grote rol in. Een greep uit die media:

- 'Goedemorgen Nederland' (WNL, NPO 1)
- 'Koffietijd' (RTL 4)
- Margriet
- NRC Handelsblad
- 'Radio 1 Journaal' (NOS, NPO Radio 1)
- Reformatorisch Dagblad
- 'Taalstaat' (KRONCRV, NPO Radio 1)

376

In totaal haalden we tijdens de Week van lezen en schrijven 376 keer de media.

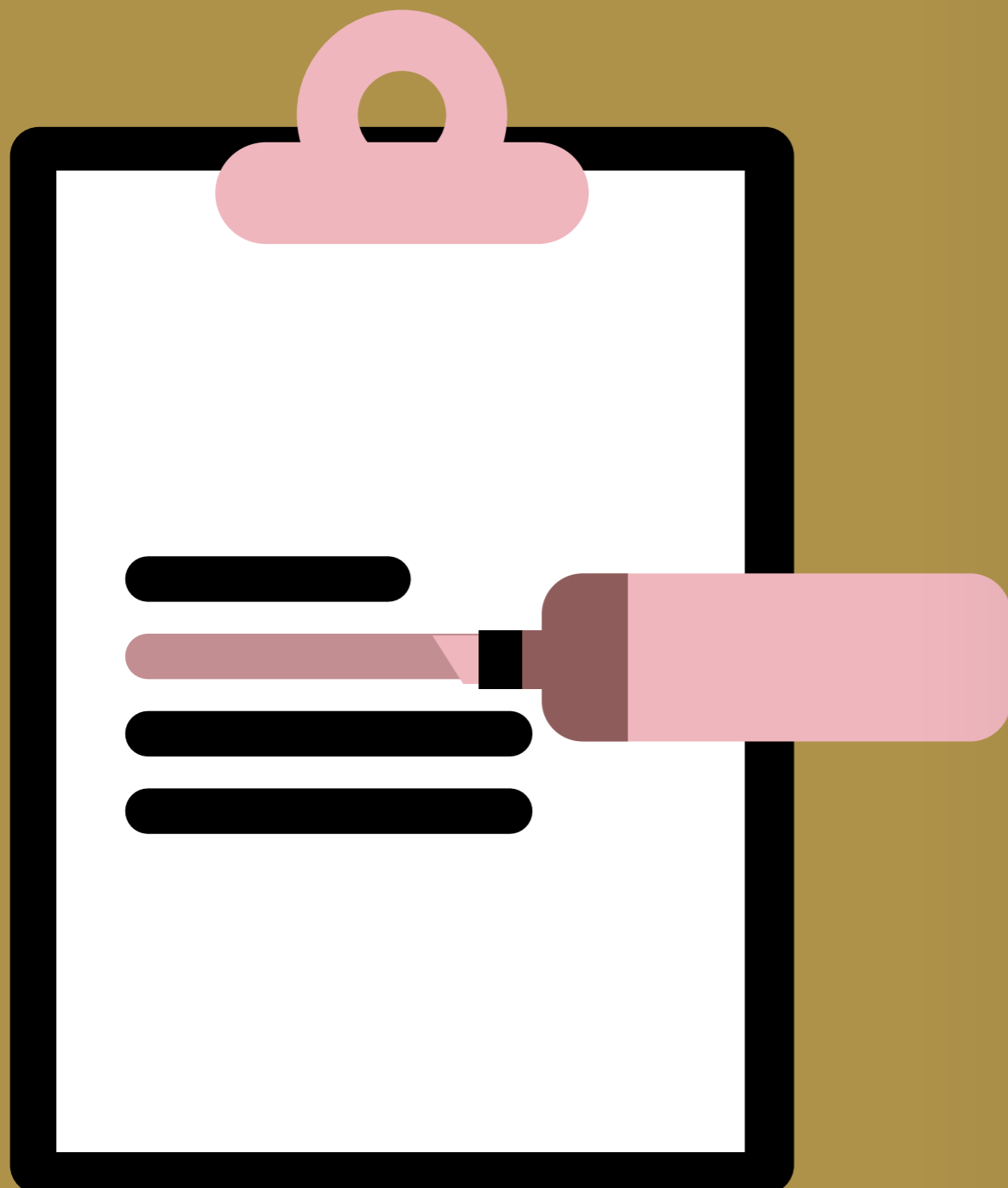
Een van deze mensen heeft geen e-mailadres, omdat hij moeite heeft met lezen en schrijven.

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen moeite met lezen en schrijven. De kans is dus groot dat iemand in jouw omgeving daar ook moeite mee heeft. Herken de signalen en kijk wat jij kunt doen op www.lezenenschrijven.nl.

Poster campagne 'Een van deze mensen...'

Onderzoeken

Onderzoeken 2021

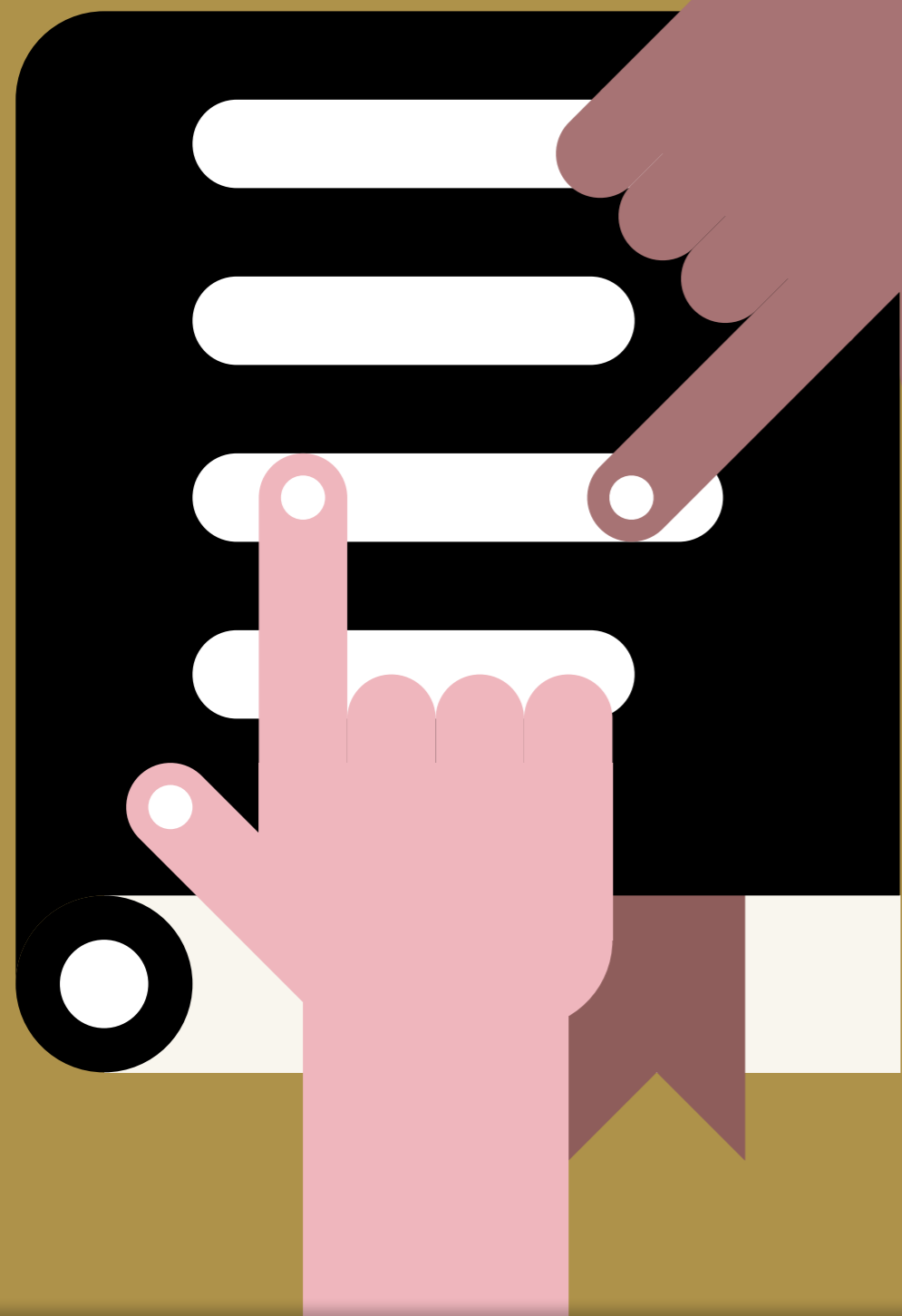
Er wordt veel onderzoek gedaan naar omvang, preventie, oorzaken en gevolgen van laaggeletterdheid. We voeren zelf onderzoeken uit en lezen mee op onderzoeken van andere organisaties.

De onderzoeken die we in 2021 publiceerden:

Naam	Onderzoekers	Belangrijkste uitkomst	Publicatiedatum
Kennisblad Laaggeletterdheid in Nederland	Stichting Lezen en Schrijven	Het kennisblad geeft een overzicht van de belangrijkste feiten en cijfers rondom laaggeletterdheid in Nederland.	September 2021
Wat is de invloed van de coronacrisis op de volwassen-educatie?	Stichting Lezen en Schrijven	De coronacrisis had grote invloed op de volwasseneducatie. Er waren minder kansen om te werken aan basisvaardigheden en sommige doelgroepen hadden moeite om online lessen te volgen. Ook waren er aanzienlijk minder aanmeldingen.	September 2021
In gesprek met laaggeletterden over online aankopen	Ecorys	Deze verkenning geeft aan waar laaggeletterden tegenaan lopen bij online aankopen. Ook geven zij tips voor online kopen.	December 2021
Nieuws en laaggeletterdheid	Natascha Notten van Onderzoeksbureau Gelijkschap	<p>Uit deze verkenning blijkt dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• laaggeletterden het nieuws vaak ontoegankelijk vinden;• laaggeletterden het nieuws het liefst via de tv volgen. Omdat op tv tekst en beeld worden gecombineerd begrijpen ze het nieuws beter;• laaggeletterden die meewerkten aan deze verkenning het nieuws vaker via regionale bronnen volgen dan mensen die niet laaggeletterd zijn;• Tv de beste manier is om laaggeletterden met nieuws te bereiken. <p>We bevelen aan om het landelijke en regionale nieuws zowel in tekst als in taalgebruik toegankelijker te maken.</p>	December 2021

Bekijk onderzoeken over laaggeletterdheid.

Samenwerkingen

Ook in 2021 sloegen we de handen met diverse bedrijven ineen om laaggeletterdheid te verminderen en onder het brede publiek op de kaart te zetten.

Onze samenwerkingen met bedrijven verschillen in vorm en inhoud. In het project Taalvriendelijkheid op de werkvloer werken we bijvoorbeeld met bedrijven samen om werknemers te motiveren hun basisvaardigheden door scholing te gaan verbeteren. Ook werken we met brancheorganisaties, zoals het ontwikkelfonds voor de technische installatiebranche Wij Techniek. We ondersteunen hen in het screenen van werknemers in die branche op lage basisvaardigheden en adviseren hoe werknemers zich verder zouden kunnen ontwikkelen. Daarnaast zetten we onze expertise in om bedrijven te helpen hun eigen dienstverlening en communicatie toegankelijker te maken.

Verschillende partners ondersteunen ons financieel. Van jarenlange structurele bijdragen tot mooie eenmalige donaties. We zijn al deze partners zeer dankbaar voor hun steun en de wijze waarop wij onze krachten bundelen voor mensen die door lage basisvaardigheden niet goed kunnen meekomen in de samenleving.

De Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij

De VriendenLoterij schenkt ons al jarenlang een prachtige jaarlijkse bijdrage. In 2021 blikten we samen met hen terug op de resultaten van de afgelopen vijf jaar. Na een succesvolle afsluiting van het evaluatieproces zijn wij enorm trots dat Stichting Lezen en Schrijven in 2021 beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij is geworden. Daarnaast blijft de VriendenLoterij ons via geormerkte loten ondersteunen.

Geke van Velzen ontving de cheque

Dankzij de bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij kunnen we laaggeletterdheid op de agenda zetten en houden. We maken het onderwerp bekend en bespreekbaar, in de politiek én bij het grote publiek. Nog steeds rust er een groot taboe op laaggeletterdheid. Dit veroorzaakt vaak schaamte bij

mensen die niet goed kunnen meekomen omdat ze minder taalvaardig zijn of moeite hebben met rekenen. De jaarlijkse bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij zetten we in om het taboe te doorbreken en de bewustwording rondom laaggeletterdheid te vergroten. Dit doen we onder andere door jaarlijks het evenement de Taalheldenprijs te organiseren. En met bijvoorbeeld landelijke campagnes en mediaoptredens in tv-programma's als Koffietijd en de 5 Uur Show.

Achmea

Achmea zet zich net als wij in voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Vanuit die gedeelde missie ontstond in 2009 een partnerschap. Achmea is daarmee al jaren verbonden aan de aanpak van laaggeletterdheid in Nederland. Met een structurele bijdrage maken zij het mogelijk dat wij het thema zichtbaar maken in de samenleving. Dat doen we onder andere door sinds 2015 de Taalheldenprijzen uit te reiken. In 2021 kon dat door de coronamaatregelen helaas niet doorgaan. In 2021 ondersteunde Achmea ons pamflet aan het kabinet over een Leven Lang Ontwikkelen. Ook gaf Achmea aandacht aan de Week van lezen en schrijven. Daarnaast biedt Achmea haar eigen medewerkers modules aan over hoe je op taalniveau A2 met klanten communiceert.

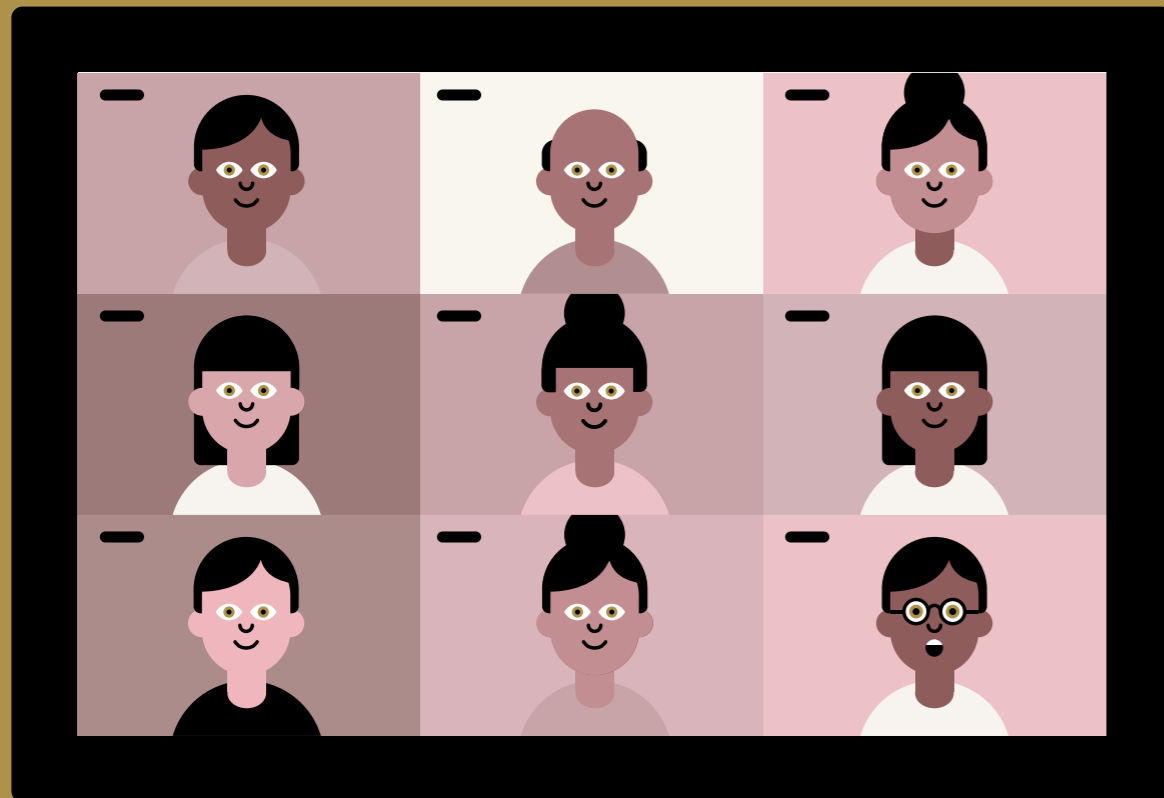
DAS

Eind 2020 organiseerde DAS een mooie eindejaarsactie onder haar medewerkers. Daar werd een prachtig bedrag mee opgehaald voor de aanpak van laaggeletterdheid. In 2021 kreeg de samenwerking met DAS een meer inhoudelijk karakter. We keken samen naar manieren om de juridische hulp van DAS toegankelijker te maken. Zo is het voor laaggeletterden extra belangrijk dat de informatie over juridische hulp in begrijpelijke taal is geschreven. Door het volgen van een e-learning en trainingen over begrijpelijke taal zijn de medewerkers van DAS nu in staat om hun communicatie zelf toegankelijker te maken voor laaggeletterden. Tijdens de Week van lezen en schrijven zette DAS onze Escape Koffer in om extra aandacht te vragen voor toegankelijk taalgebruik door haar medewerkers.

Interview met Eelco de Koff en Kim Walstock van DAS.

Over ons

De organisatie

Stichting Lezen en Schrijven is een flexibele, energieke organisatie met bevlogen medewerkers die werken aan de aanpak van laaggeletterdheid. Samen met partnerorganisaties, beleidsmakers, docenten en vrijwilligers bouwen we aan duurzame regionale netwerken en ontwikkelen we nieuwe projecten en programma's om laaggeletterdheid te voorkomen en te verminderen.

Tot en met 2019 waren we uitvoerder van de aanpak Taal voor het leven. Sinds 2020 hebben we een nieuwe rol. We ondersteunen gemeenten vraaggestuurd bij hun regierol in de aanpak van laaggeletterdheid. De financiering van onze stichting wijzigde daardoor ook. Sinds 2020 werken we in zo'n twintig verschillende programma's en projecten, met verschillende financiers.

Onze medewerkers zijn:

1. **Verbindend:** We zoeken verbinding en bouwen netwerken. Want samen zijn we sterker.
2. **Ondernemend:** We zijn daadkrachtig en proactief in alles wat we doen.
3. **Oprecht betrokken:** We zijn gepassioneerd en gedreven. Omdat we vinden dat iedereen moet kunnen meedoen.
4. **Onafhankelijk:** We hebben geen andere agenda dan het belang van laaggeletterden. Deskundigheid staat voorop en we gaan voor kwaliteit. We zijn de experts op het gebied van de aanpak van laaggeletterdheid.
5. **Oplossingsgericht:** We focussen op onze missie: laaggeletterdheid aanpakken. We zijn daarbij creatief in het vinden van oplossingen.

Ontwikkeling en werkplezier

We voeren als stichting steeds meer verschillende projecten tegelijkertijd uit. Om dat goed te kunnen doen is een eenduidige, gestructureerde manier van samenwerken belangrijk. We besteedden in 2021 daarom wederom veel aandacht aan (nog) beter projectmatig werken. Belangrijkste aandachtspunt was de professionele ontwikkeling om invulling te geven

aan onze nieuwe rol als vraaggericht ondersteuner van gemeenten bij hun aanpak laaggeletterdheid. We investeerden in de ontwikkeling van (nieuwe) competenties die hiervoor nodig zijn door meerdaagse trainingen te organiseren op het gebied van resultaatgericht werken, adviesvaardigheden, strategisch adviseren, gesprekstechnieken en projectmanagement. Alle medewerkers namen hier verplicht aan deel.

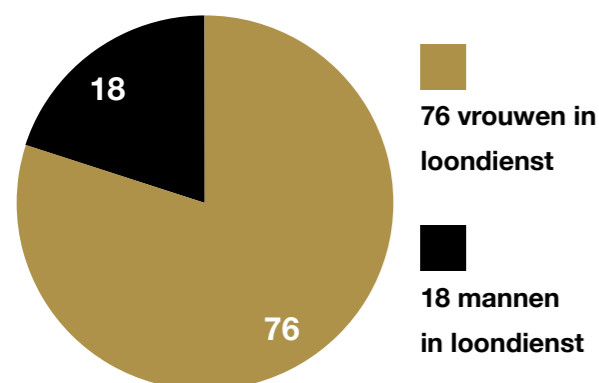
Een belangrijke voorwaarde om onze rol als kennispartner en expert op het gebied van laaggeletterdheid in te vullen, is het vergaren maar ook delen van kennis. Als landelijke organisatie weten we wat werkt, en wat niet. Die kennis willen we intern en extern delen. In 2021 werkten we aan de verdere professionalisering van ons kennismanagement. We legden vast wat voor onze organisatie de essentiële kennisdomeinen zijn. We bepaalden hoe we de kennis onderhouden, ontwikkelen, delen, effect meten en leren. Daarnaast implementeerden we een nieuwe werkwijze voor hoe we samen met andere organisaties kennis ontwikkelen en delen. In 2022 plukken we daar de vruchten van.

Daarnaast zetten we flinke stappen op het gebied van monitoring van projectvoortgang. Met behulp van de Plan, Do, Check, Act-cyclus beoordeelden we ieder kwartaal alle projecten zowel inhoudelijk als financieel. En stelden we waar nodig bij.

Omdat we onze organisatiecultuur willen voeden en versterken, besteedden we in 2021 ook tijd en aandacht aan werkplezier, samenwerken, een goede collegiale sfeer en betrokkenheid bij het werk en de organisatie. De beperkingen door de coronapandemie maakten dit soms lastig. Net als in 2020. Gelukkig waren onze ICT-faciliteiten al op orde en konden we de trainingen die hiervoor zijn genoemd, live volgen. Binnen de geldende maatregelen zochten we naar de ruimte om te werken aan de onderlinge verbinding.

Het team

Een bevlogen team is nodig om onze ambities waar te maken. Eind 2021 stond de teller op 94 medewerkers (77,35 fte) in loondienst. De verhouding man/vrouw bedroeg 76 vrouwen en 18 mannen. In 2021 verlieten 9 collega's de stichting, waarvan sommigen vanwege het organisatie-ontwikkeltraject en onze nieuwe rol als ondersteuner van gemeenten. Gelukkig was er ook nieuwe aanwas. In 2021 verwelkomden we 9 nieuwe enthousiaste vaste medewerkers. Daarnaast werkten 12 collega's op inhuurbasis.

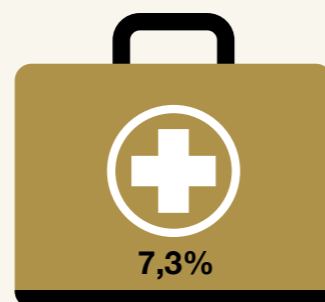

Bij de werving van nieuwe collega's streven we naar een diverse opbouw van ons team. Want als je verschillend bent, vul je elkaar aan en kom je tot nieuwe ideeën. Een belangrijke voorwaarde om innovatief te zijn. In 2021 werkten we hier actief aan. In 2022 gaan we hiermee door.

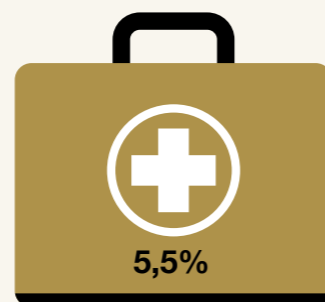
Binnen onze stichting geven we jongeren graag de kans om te leren. Dat doen we onder andere door scholieren en studenten stage te laten lopen en een concrete opdracht te laten uitvoeren. In 2021 hadden we 4 stagiaires.

In 2021 bedroeg het ziekteverzuim gemiddeld 5,5%. Het gemiddelde is ten opzichte van 2020 gedaald. Om dit gemiddelde naar beneden te brengen zetten we het actieve gezondheidsbeleid voort. De positieve effecten daarvan zijn zichtbaar.

Ziekteverzuim 2020 versus 2021

2020

2021

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) heeft drie leden. Zij vertegenwoordigen alle werknemers, behalve de bestuurder.

Nieuwe OR

In 2021 werd de OR opgevolgd door een (gedeeltelijk) nieuwe OR. De voorzitter bleef aan, de overige leden zijn vervangen door twee nieuwe leden. Het jaar stond voor de OR voor een heel groot deel in het teken van corona, thuiswerken en de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E).

Instemmingsaanvraag RI&E

De OR ontving in 2021 een instemmingsaanvraag. Er werd gevraagd naar instemming met het aanstaande RI&E-onderzoek waaraan een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) gekoppeld zou worden. De OR verleende instemming met een voorwaarde: een apart MTO. In 2016 vond voor het laatst een MTO plaats en de OR hecht er waarde aan om de thermometer opnieuw in de organisatie te steken. Want we zijn intussen verhuisd, we doorliepen een transitie en we werkten massaal vanuit huis en digitaal. De bestuurder ging akkoord met een aparte afname van het MTO. Eind 2021 is de RI&E afgenomen en het traject voor het MTO opgestart. Het MTO wordt in de eerste helft van 2022 afgenomen en opgeleverd.

Hybride werken

Door de coronapandemie namen het thuiswerken en digitaal vergaderen enorm toe. We moesten steeds vaker kijken naar mogelijkheden om hybride te werken. In 2021 startten we daarmee. De OR adviseerde en monitorde. Ook namen we intern een coronaenquête af. Veel medewerkers deden hieraan mee. Conclusies die we hieruit konden trekken zijn:

- Behoefte aan ontmoetingsplekken voor de teams
- Betere thuiswerkfaciliteiten

BOT-gesprek

Naast de formele overlegvergaderingen (OV) voerden we een eerste Benen-op-tafel-gesprek (BOT) met beide directeurs. Elkaar op deze manier spreken draagt bij aan een open, positief-kritische en constructieve samenwerking.

Vooraf meedenken

Naast de formele trajecten van instemmingsaanvragen en adviesaanvragen wordt de OR steeds vaker gevraagd om vooraf al actief mee te denken in veranderingen die op de organisatie van invloed zijn. Denk hierbij aan het MTO, RI&E en de ontwikkel- en resultaatcyclus (HR-cyclus).

Bestuur en raad van toezicht

Stichting Lezen en Schrijven (statutaire naam) is een onafhankelijke stichting, gevestigd in Den Haag. De stichting heeft een dagelijks bestuur bestaande uit een directeur-bestuurder. Daarnaast is er een raad van toezicht.

Met deze inrichting onderschrijft de stichting de maatschappelijke normen voor 'goed bestuur': de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen. Die bepaalt onder meer:

- de scheiding tussen bestuur en toezicht;
- een vastgesteld reglement voor bestuur en raad van toezicht;
- een door alle bestuursleden, medewerkers, freelancers en stagiaires ondertekende gedragscode;
- de publicatie van jaarverslagen, inclusief jaarrekeningen (inclusief controleverklaring) op de website www.lezenenschrijven.nl;
- het vrijwilligersbeleid, met daarin onder meer beschreven de activiteiten die vrijwilligers uitvoeren, de communicatie met de vrijwilligers en de mogelijke vrijwilligersvergoeding.

In 2021 zijn de statuten gewijzigd om te voldoen aan de (nieuwe) Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR). Daarnaast is de zittingstermijn van de leden van de raad van toezicht aangepast zodat in concrete situaties vanuit het oogpunt van continuïteit door de raad van toezicht kan worden besloten om een lid voor een tweede (laatste) maal te herbenoemen voor een periode van maximaal drie jaar.

Bestuur

Geke van Velzen is als directeur-bestuurder verantwoordelijk voor het:

- dagelijks bestuur van Stichting Lezen en Schrijven;
- formuleren van het strategisch beleid van de stichting;
- opstellen en uitvoeren van de visie op korte en lange termijn.

De directeur-bestuurder voert samen met adjunct-directeur Antoinette de Graaf-Driesen de collegiale directie over de organisatie. De directie vormt samen met de vier regiomanagers en de manager Innovatie, Kennis en Communicatie het managementteam (MT).

Raad van toezicht

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid, de algemene gang van zaken van de maatschappelijke normen voor 'goed bestuur' en de algemene gang van zaken van de stichting. De raad van toezicht benoemt de directeur-bestuurder.

In 2021 bestond de raad van toezicht uit zeven leden:

- Mariëtte Hamer (voorzitter), voorzitter SER
- Simone Heidema (vice-voorzitter), oprichter en CEO CPI Risk Finance Governance en De Buitenboordmotor
- Tof Thissen, directeur UWV Werkbedrijf
- Sheila Sitalsing, journaliste en columniste
- Joost Farwerck, bestuursvoorzitter KPN
- Pieter Cortenbach, partner en eigenaar Vanderkruis
- Friso Douwstra, gedeputeerde Provincie Fryslân

Friso Douwstra is sinds 1 april 2021 lid van de raad van toezicht. Eind 2021 nam Joost Farwerck in verband met het aflopen van zijn zittingstermijn afscheid. Mariëtte Hamer en Sheila Sitalsing zijn in 2021 voor een tweede en laatste maal herbenoemd tot leden van de raad van toezicht voor een periode van maximaal drie jaar. Dit biedt de gelegenheid om een goede opvolging te borgen.

Door de gemengde samenstelling is de raad van toezicht een verbindende schakel tussen de stichting en de maatschappij. De leden spelen in hun eigen vakgebied een toonaangevende rol, zijn begaan met maatschappelijke thema's en erkennen het belang van geletterdheid. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden twee leden die de auditcommissie vormen. De directeur-bestuurder en toezichthouders hebben geen nevenfuncties die conflicteren met de belangen van de stichting.

Verslag raad van toezicht

De raad van toezicht en de directeur-bestuurder kwamen in 2021 vier keer bijeen. Ook de auditcommissie kwam vier keer bijeen. Minimaal één keer per jaar staat de raad van toezicht stil bij (de beheersing van) de risico's van de stichting. De raad van toezicht keurde de jaarrekening, begroting en kwartaalcijfers goed. Ook het jaarplan, de invoering van een abonnementsstructuur, programmaontwikkeling, de evaluatie van het organisatie-ontwikkeltraject en de tussenevaluatie van de Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten zijn besproken. De raad van toezicht besprak de uitkomsten van een zelfevaluatie en vanuit het oogpunt van continuïteit werd een statutenwijziging en successieplanning vastgesteld.

Honorering directeur-bestuurder en leden van de raad van toezicht

De leden van de raad van toezicht doen hun werkzaamheden onbezoldigd. Dat betekent dat ze er geen geld voor krijgen. De directeur-bestuurder ontvangt wel een salaris van de stichting. Haar salaris is door de raad van toezicht goedgekeurd en valt, evenals het salaris van de adjunct-directeur, binnen de normen van de Wet normering topinkomens (WNT) voor topfunctionarissen binnen (semi)publieke organisaties. De leden van de raad van toezicht en het bestuur mogen de onkosten voor reis en verblijf en zakelijke onkosten die zijn gemaakt ten behoeve van Stichting Lezen en Schrijven declareren. In 2021 maakte de raad van toezicht daar geen gebruik van.

Prinses Laurentien, oprichter Stichting Lezen en Schrijven

Sinds 2001 zet H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden zich in voor de bevordering van geletterdheid. In 2004 is op haar initiatief Stichting Lezen en Schrijven opgericht. Met de oprichting wilde prinses Laurentien zoveel mogelijk partijen verbinden die al actief waren, of zouden moeten zijn, op het gebied van laaggeletterdheid. Want ondanks het hoge aantal laaggeletterden, werd het destijds niet als serieus maatschappelijk vraagstuk erkend.

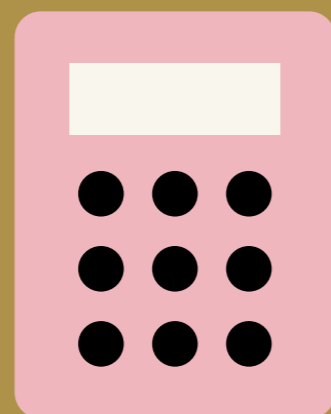
In 2009 is prinses Laurentien benoemd als Speciaal Gezant Geletterdheid voor UNESCO, waarmee ze zich wereldwijd inzet voor de problematiek van laaggeletterdheid. In 2021 legde ze deze functie na twaalf jaar neer.

In 2014 volgde Marja van Bijsterveldt de prinses op als voorzitter van Stichting Lezen en Schrijven. Prinses Laurentien zelf werd erevoorzitter, een functie die ze eind 2017 neerlegde. De stichting en haar oprichter werken nog steeds nauw samen. Zo reikt de prinses jaarlijks de Taalheldenprijs uit.

Prinses Laurentien

Financiën

Samenvatting financiële resultaten, inclusief toelichting inkomsten

Stichting Lezen en Schrijven financiert haar activiteiten met publieke en private baten. De verdeling van deze baten is 95% publiek en 5% privaat.

Resultaat

Het resultaat bedraagt € 395.937 positief. Ten opzichte van de begroting is dit € 307.412 hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de besteding van onze giften en/of sponsorbijdragen achterbleven door corona. Daarnaast hebben we in 2021 resultaat geboekt op een aantal lopende projecten. We gaan hier onder het kopje Baten verder op in.

Lasten

De totale lasten bedragen in 2021 € 8.832.616. Deze lasten bestaan uit personeels- en organisatiekosten en materiële projectkosten. De gerealiseerde lasten zijn € 1.444.338 lager dan begroot. Hieronder gaan we nader in op dit verschil.

Personeels- en organisatiekosten

De personeels- en organisatiekosten bedragen in 2021 € 7.581.599. Deze uitvoeringskosten zijn € 685.765 lager dan begroot, voornamelijk door lagere personeelskosten.

In 2021 besteedden we ruim 88% van onze loon- en personeelskosten rechtstreeks aan de doelstellingen.

Materiële projectkosten

De gerealiseerde materiële kosten bedragen in 2021 € 1.251.017. Dit is € 758.572 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door de impact van corona op onze verschillende posten voor materiële projectkosten in het programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten. De uitgaven die in 2021 nog niet zijn gedaan, zullen we in de latere jaren van de subsidieperiode realiseren.

Baten

De totale inkomsten in 2021 bedragen € 9.241.439. Dat is € 434.475 lager dan in 2020 en € 1.139.040 lager dan begroot voor 2021. Hieronder gaan we nader in op dit verschil.

Voor subsidies zijn lasten en baten gelijk. De afwijking ten opzichte van de begroting wordt dan ook grotendeels veroorzaakt door de volgende factoren:

- Ten eerste realiseerden we lagere materiële uitgaven waarvoor we subsidie ontvangen.
- Ten tweede realiseerden we lagere inkomsten uit nieuwe projecten. We hebben daarmee onze verwachting aan te acquireren omzet uit nieuwe projecten niet gehaald. Ook hier speelt de impact van corona een rol

Subsidiebaten (projecten)

De subsidiebaten bedragen in 2021 € 8.524.723. Deze subsidies zijn voornamelijk bestemd voor: het programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten, het programma Expertisepunt Basisvaardigheden, project Gemeentelijke Gezinsaanpak, project LAB (Startpunt Ik wil leren) en de Vrijwilligersaanpak.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten (projecten)

Sinds 2020 zetten we naast de grote subsidiestroom meer in op projecten en opdrachten in de private sector. De baten als tegenprestatie bedragen in 2021 € 380.646. Deze baten hebben we ontvangen uit een groot aantal kortlopende projecten in 2021 en een wat kleiner aantal langlopende projecten.

Giften en/of sponsorbijdragen

Onder giften en/of sponsorbijdragen vallen de baten die we als ongeoormerkt aanmerken. Deze baten worden gefinancierd vanuit de private sector. Hiervan zijn de baten van de Nationale Postcode Loterij (voorheen VriendenLoterij) de hoogste. De jaarlijkse vaste bijdrage is € 200.000. Daarnaast ontvingen we in 2021 € 44.425 van de VriendenLoterij. Dit waren opbrengsten uit

kwartaalafdrachten, extra trekkingen en de opbrengst vanuit het programma Marble Mania.

Stichting Lezen en Schrijven besteedt deze baten aan agendering, projecten en activiteiten die niet volledig gefinancierd worden vanuit subsidies.

Naast de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij ontvangen we jaarlijks € 30.000 van Achmea. Deze baten verantwoorden we ook onder de Giften en/of sponsorbijdragen.

Beleggingen

Stichting Lezen en Schrijven belegt niet met haar gelden en heeft geen beleggingsbeleid.

Reserves en fondsen

Stichting Lezen en Schrijven besteedt zoveel mogelijk van haar middelen direct aan de doelstellingen. De eventueel positieve resultaten vloeien naar de reserves. Stichting Lezen en Schrijven heeft een tweetal reserves op de balans staan. Deze dienen met name om toekomstige risico's af te dekken en te zorgen voor een financieel gezonde en stabiele organisatie.

Algemene reserve

Opgebouwd om potentiële risico's op te vangen zoals:

- Stopzetten van grotere subsidies vanuit OCW met opheffing stichting tot gevolg.
- Productiviteitsverlies met niet dekkende tarieven tot gevolg.

Als buffer om deze risico's het hoofd te bieden verwachten wij een algemene reserve van € 1.287.000 nodig te hebben. Hier ligt een gedegen berekening aan ten grondslag, die past bij het meerjarenplan dat door de Raad van Toezicht is vastgesteld. Op dit moment is er € 1.074.319 beschikbaar in de algemene reserve. Deze wordt de komende jaren aangevuld tot het gewenste niveau. Het bestuur van Stichting Lezen en Schrijven heeft volledig vertrouwen in het bereiken van het gewenste niveau van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve is door de Raad van Toezicht bestemd voor specifieke doelstellingen in de komende jaren. Voornamelijk kosten van een verhuizing na afloop van het huidige huurcontract in Den Haag en aanschaf van software voor de bedrijfsvoering. Daarnaast vormen we een nieuw benodigde bestemmingsreserve om laaggeletterdheid te blijven agenderen en hierop kennis te ontwikkelen en te innoveren. Dit ligt in lijn met ons meerjarenplan.

Op dit moment is er € 445.937 beschikbaar in de bestemmingsreserve. De verdeling naar de bestemmingen is eind 2021 als volgt:

Bestemmingsreserve:

t.b.v. verhuizing / verbouwing: € 80.000

t.b.v. kritische software: € 45.000

t.b.v. kennis en innovatiefonds: € 320.937.

Jaarlijks zijn de mogelijke onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve onderwerp van gesprek met de RvT bij de behandeling van de begroting.

Bestemmingsfonds

Het saldo van het bestemmingsfonds (€ 7.500) is bestemd voor de uitreiking van de Taalheldenprijzen 2021 in maart 2022. Deze bijdrage is mogelijk gemaakt door Achmea.

Risico's en onzekerheden

Stichting Lezen en Schrijven bouwt de komende jaren de algemene reserve uit om de impact van risico's en onzekerheden op de financiële positie het hoofd te bieden. Bij de presentatie van ons meerjarenplan aan de RvT in april 2020 hebben we een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd in het kader van de gewenste omvang van de algemene reserve. De belangrijkste onzekerheden bestonden hier uit het eventueel wegvallen van de ALG-subsidie, maar ook uit eventueel productiviteitsverlies. Productiviteitsverlies kan leiden tot niet dekkende tarieven. Deze onzekerheden kunnen tot

gevolg hebben dat we moeten krimpen in personeel. Het risico bestaat dan dat we onze doelstellingen niet halen. Overige onzekerheden uit de risicoanalyse bestonden uit de eventuele noodzaak van cofinanciering voor het verkrijgen van subsidies, potentiële P&R risico's en potentiële onderzoekskosten die niet extern gefinancierd kunnen worden maar kritisch zijn voor de stichting.

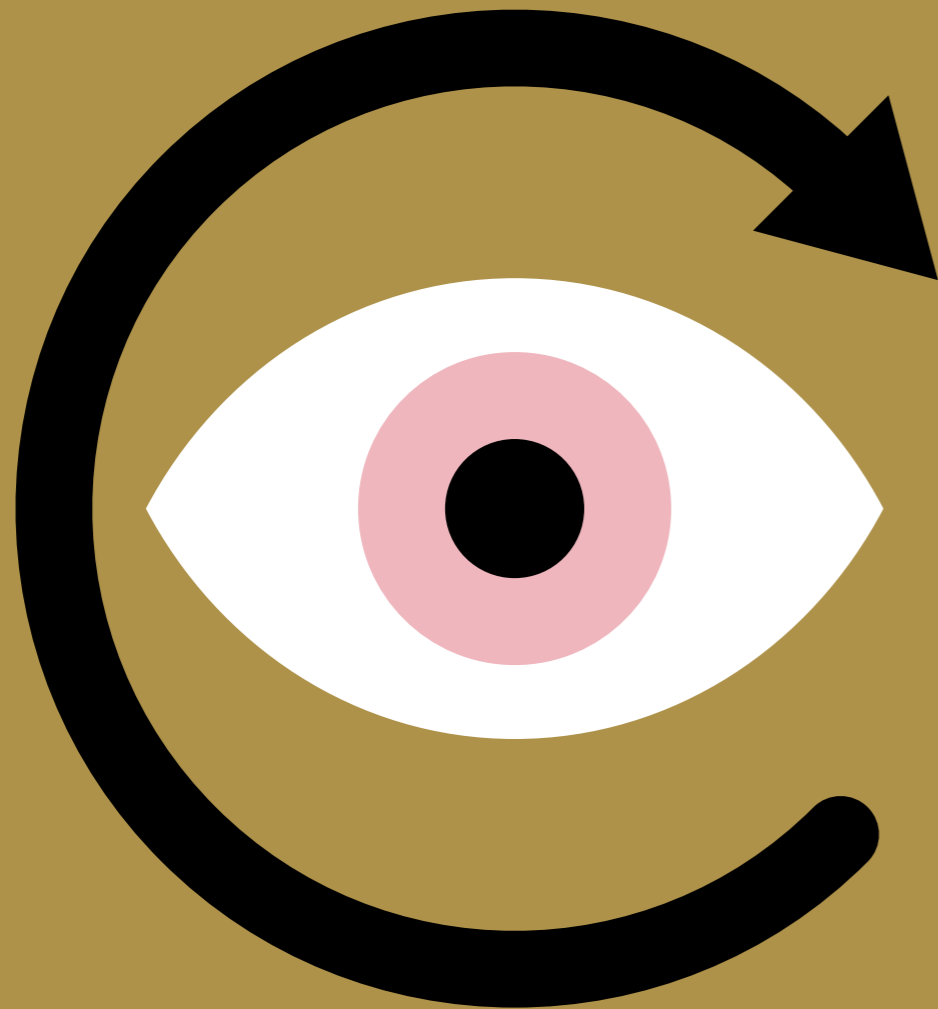
Om deze financiële risico's te af te dekken en te beheersen, maakt Stichting Lezen en Schrijven met al haar opdrachtgevers afspraken over (wettelijke) verplichtingen, de monitoring van resultaten en verantwoording. Door interne procedures zorgen we ervoor dat we hieraan kunnen voldoen. De projectbudgetten worden gemonitord volgens een planning & control-cyclus (PDCA-cyclus). Periodiek wordt met de budgethouders gekeken naar de begroting, de realisatie ten opzichte van de begroting en de verwachte kosten voor de komende periode. Ook vindt er een koppeling plaats tussen de inhoudelijke voortgang en de financiële realisatie. We hebben onze PDCA-cyclus in 2021 verder verbeterd.

Voor het programma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten maakten we in 2021 elk kwartaal een inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage op, die we met de stuurgroep vanuit de ministeries bespreken.

Koers uitzetten

Stichting Lezen en Schrijven is volop aan de slag op de ingeslagen weg, een koers die is uitgezet in het Meerjarenplan 2020-2024. Daarin voorzien we de komende jaren meer diversiteit in de geldstromen, zodat we minder afhankelijk zijn van de subsidie Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten. Het doel hierbij is om ook in de toekomst een landelijk relevante organisatie te blijven, want ons werk om laaggeletterdheid te voorkomen en aan te pakken is nog niet klaar. Daarnaast willen we een duurzame en financieel gezonde organisatie zijn en blijven.

Vooruitblik

Stichting Lezen en Schrijven in 2022: voorkomen en verminderen van laaggeletterdheid op verschillende manieren.

Ook in 2022 zwengelen we onvermoeibaar de motor achter een geletterd Nederland aan. We werken met drie verschillende typen activiteiten:

- Agendering en activering
- Uitvoering en advisering
- Innovatie en kennisontwikkeling

Onze thema's

In 2022 werken we verder vanuit de zes thema's. De thema's vormen de basis voor kennisopbouw, kennisdeling, innovatie en programmaontwikkeling. Het gaat om: preventie, digitaal, werk, sociaal domein, doelgroepen en toegankelijke dienstverlening en eenvoudige communicatie.

Monitoring en effectmeting

We willen van alles wat we ondernemen de samenhang zien en de resultaten in beeld brengen. We ontwikkelden daarom in 2021 onze verandertheorie. In 2022 beginnen we met een monitoringskader met bijbehorende evaluatietechnieken om beter in beeld te brengen wat het effect is van onze aanpakken. We delen de inzichten ook extern. Daarnaast onderzoeken we het effect van een aantal interventies.

Lidmaatschapsstructuur

We ontwikkelden de afgelopen jaren tal van lesmaterialen voor verschillende doelgroepen. Dat willen we blijven aanbieden. Maar onze nieuwe rol en subsidievoorwaarden in het Tel mee met Taal-beleid 2020-2024 en bijbehorende financiering vragen om een andere wijze van financiering voor het verspreiden en doorontwikkelen van de lesmaterialen. We ontwikkelen daarom een zogenaamde lidmaatschapsstructuur. In het najaar van 2022 wordt deze opgeleverd.

Agendering en activering

We zetten in op versterking van de educatieve infrastructuur en leggen accenten op preventie, het verkennen van digitale manieren van leren, het belang van digitale inclusie en een Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen (leren in de context van werk). We pleiten daarnaast voor extra structurele middelen voor de aanpak van laaggeletterdheid voor gemeenten. Want het gebrek hieraan vormt een risico voor de aanpak van laaggeletterdheid.

Op 16 maart 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. We zetten erop in dat de aanpak laaggeletterdheid wordt verankerd in de gemeentelijke coalitieakkoorden 2022-2026. Dit doen we om aandacht te creëren voor het onderwerp, maar ook ten behoeve van onze rol als ondersteuner van gemeenten. Om onze doelen te behalen en impact te maken is het van groot belang dat er in de gemeentelijke politiek voldoende prioriteit wordt gegeven aan de aanpak van laaggeletterdheid.

Daarnaast werken we door aan activering en bewustwording op het thema laaggeletterdheid bij een breed publiek. Dat doen we bijvoorbeeld met de Taalheldenprijs in juni en de Week van lezen en schrijven in september. Dat zijn campagnes die (media-)aandacht genereren voor het thema laaggeletterdheid in algemene zin.

Uitvoering en advisering

We voeren ook in 2022 de meeste activiteiten uit binnen onze twee grote programma's: het ondersteuningsprogramma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten en het Expertisepunt Basisvaardigheden.

Ondersteuningsprogramma Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten

Het ondersteuningsprogramma gaat in 2022 zijn derde jaar in. Vrijwel alle arbeidsmarktregio's (AMR's) hebben een regionaal plan vastgesteld en samenwerkingsafspraken met ons gemaakt. De kern van onze ondersteuning verschuift dus van advisering in beleidsontwikkeling naar uitvoering binnen de bestaande regionale beleidsplannen, kennis en innovatie. We willen niet alleen bringer maar ook verbinder van kennis zijn en bieden een platform om te delen en van elkaar te leren.

Expertisepunt Basisvaardigheden

Het Expertisepunt Basisvaardigheden gaat in 2022 zijn tweede jaar in. We bouwen de ondersteuning van vrijwilligers en de samenwerking met Het Begint met Taal verder uit. We organiseren een vragenuur voor werkgevers, versturen een nieuwsbrief en publiceren elke twee maanden een kennisdocument op basis van de gestelde vragen.

In 2022 starten we ook met het beantwoorden van vragen over de Taalschakeltrajecten, onderdeel van de nieuwe Wet inburgering. De kennisateliers, werkbezoeken en content die we maken, concentreren zich in 2022 op thema's als Preventie, Samenwerken en Basisvaardigheden en werk. In het eerste kwartaal lanceren we onder de paraplu van het expertisepunt ook een aparte webpagina met een toolkit van materialen en instrumenten vanuit het werkveld voor werkgevers.

Diverse projecten

We voeren naast deze twee grote programma's diverse projecten uit, gefinancierd door de Rijksoverheid, fondsen, maatschappelijke organisaties, gemeenten en grote

bedrijven. Zo werken we vanuit het thema Preventie aan projecten rondom ouderbetrokkenheid, zoals de gemeentelijke gezinsaanpak en Taalschatten. Vanuit de thema's Digitaal en Werk willen we onderzoek doen naar nieuwe manieren van leren voor laaggeletterden. In de leermethoden zien we mooie kansen om te experimenteren met elementen uit gamificatie. We willen verder verkennen hoe we de Digimeter effectief kunnen inzetten bij SW-bedrijven (Sociale Werkvoorziening). Tot slot willen we graag aan de slag met het opzetten van actieLABS gericht op mkb'ers in branches waarin laaggeletterdheid een grote rol speelt.

We voeren daarnaast een aantal meerjarige projecten uit. Daar gaan we in 2022 mee verder. Zoals het Team Ervaringsdeskundigen Rotterdam en de ondersteuning van Wij Techniek (het ontwikkelingsfonds voor de technische installatiebranche) bij het vormgeven van hun aanpak laaggeletterdheid. Vanuit het thema Toegankelijke dienstverlening werken we verder aan opdrachten bij onder andere DAS en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Innovatie en kennisontwikkeling

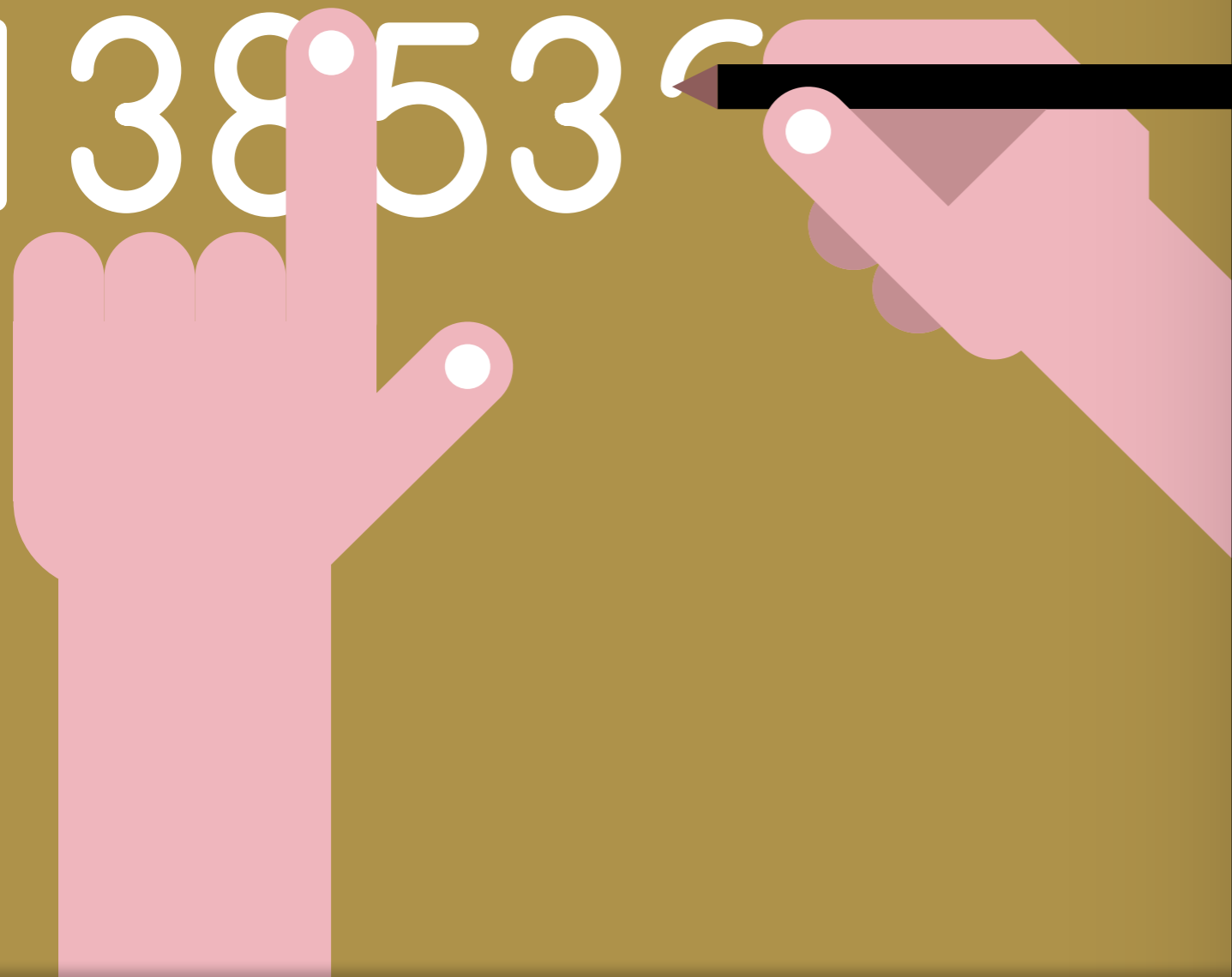
De bovengenoemde zes thema's zijn ons instrument voor kennismanagement en programmaontwikkeling. Daarnaast werken we in 2022 aan het standaardiseren van de aanpak van laaggeletterdheid voor werkgevers en op het terrein van eenvoudige communicatie en toegankelijke dienstverlening. In de kennisontwikkeling voor de Aanpak van laaggeletterdheid in gemeenten focussen we in 2022 op de Integrale aanpak en het Vinden en bereiken van laaggeletterden, vooral de NT1'ers.

Samenwerking

We bereiken al deze ambities dankzij de samenwerking met overheid, politiek, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de doelgroep. Volgend jaar werken we voornamelijk samen met Movisie, Oefenen.nl, de Koninklijke Bibliotheek, de sociale partners, de Sociaal-Economische Raad (SER), de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Leescoalitie, de netwerkpartners uit de adviesraad van het programma Tel mee met Taal en de werkgroep van het Expertisepunt Basisvaardigheden, zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Divosa, Stichting ABC, de MBO-raad, de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) en uiteraard de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Jaarrekening

1 3853

Balans per 31 december 2021

Activa (in €)	31.12.2021	31.12.2020
VASTE ACTIVA		
Materiële en immateriële vaste activa		
Verbouwingen	59.568	83.034
Inventaris	32.667	45.937
Computers	78.609	95.928
Software	17.164	47.961
	188.008	272.860
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Nog te ontvangen bedragen	361.760	528.158
Debiteuren	185.412	134.524
Overige vorderingen en overlopende activa	89.956	103.608
	637.127	766.290
Liquide middelen		
Banken	3.487.182	3.176.986
Kas	-	37
	3.487.182	3.177.024
TOTAAL ACTIVA	4.312.317	4.216.174
Passiva (in €)	31.12.2021	31.12.2020
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	1.074.319	1.074.319
Overige reserve	-	-
Bestemmingsreserve	445.937	50.000
Bestemmingsfonds (t.b.v. TaalHeldenprijs)	7.500	7.500
	1.527.756	1.131.819
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	211.868	234.233
Belastingen en premies sociale verzekeringen	49.444	24.811
Overlopende passiva	507.638	543.942
Overige schulden	2.015.612	2.281.367
	2.784.561	3.084.354
TOTAAL PASSIVA	4.312.317	4.216.174

Staat van baten en lasten 2021

Baten en lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
BATEN			
Subsidiebatens	8.524.723	9.502.702	9.388.829
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	380.646	547.777	6.730
Giften en/of sponsorbijdragen	336.070	330.000	280.355
Som van de totale baten	9.241.439	10.380.479	9.675.914
LASTEN			
Personeels- en organisatiekosten			
<i>Personeelskosten</i>			
Loonkosten (inclusief sociale lasten en pensioenen)	6.213.156	6.469.825	5.959.715
Overige personeelskosten	700.504	910.000	1.343.647
Totaal personeelskosten	6.913.660	7.379.825	7.303.362
<i>Organisatiekosten</i>			
Kantoorlasten	208.386	265.000	273.516
Algemene lasten	211.458	337.168	85.047
Overige lasten	13.976	15.500	-
Afschrijvingen	107.402	124.871	118.293
Huisvestingslasten	126.716	145.000	134.734
Totaal organisatiekosten	667.938	887.539	611.590
Totaal personeels- en organisatiekosten	7.581.599	8.267.364	7.914.952
<i>Materiele projectkosten</i>			
Materiele projectkosten	1.251.017	2.009.590	1.692.578
Som van de lasten	8.832.616	10.276.954	9.607.530
Saldo financiële baten en lasten	-12.886	-15.000	-3.410
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	395.937	88.525	64.974
<i>Resultaatbestemming</i>			
Mutatie algemene reserve	-	75.246	54.474
Mutatie overige reserves	-	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	395.937	13.279	10.000
Mutatie bestemmingsfonds	-	-	500
	395.937	88.525	64.974

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (in €)	31.12.2021	31.12.2020
Nettokasroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	395.937	64.974
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	107.402	118.293
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	129.164	-197.141
Mutatie crediteuren	-22.365	-252.212
Mutatie belastingen en premies sociale verzekeringen	24.632	-317.131
Mutatie overlopende passiva	-36.305	29.403
Mutatie overige schulden	-265.756	-3.025.078
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Nettokasroom uit operationele activiteiten	332.709	-3.578.894
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Mutatie financiële vaste activa	-	-
Investerings in immateriële vaste activa	-	-
Investerings in materiële vaste activa	-22.550	-25.910
Desinvesterings in materiële vaste activa	-	362
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-22.550	-25.547
Mutatie liquide middelen	310.159	-3.604.443

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Samenstelling geldmiddelen (in €)	31.12.2021	31.12.2020
Geldmiddelen per 1 januari	3.177.024	6.781.467
Mutatie liquide middelen	310.159	-3.604.443
Geldmiddelen per 31 december	3.487.182	3.177.024

Toelichting op de balans

Algemeen

Stichting Lezen en Schrijven is gevestigd in Nederland. Vestigingsplaats van de organisatie is Bezuidenhoutseweg 60 te Den Haag. Nummer Kamer van Koophandel: 27263438 BTW no.:8143.94.309.B.01 De stichting heeft de status van algemeen nut beogende instelling (ANBI). Bij het opstellen van de jaarrekening is aangesloten bij de Richtlijn 640 voor organisaties-zonder-winststreven. De toegepaste waarderingsgrondslagen gaan uit van de historische kosten en de continuïteit van de stichting. De activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. De stichting is niet in het bezit van financiële derivaten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële en immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals gespecificeerd in de toelichting op de balans.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de economische levensduur van 5 jaar en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Vanwege de duur van het huurcontract aan de bezuidenhoutseweg (5 jaar) wordt ook de verbouwing over 5 jaar afgeschreven. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Afschrijvingspercentages bedragen:

Software	20%
Verbouwingen	20%
Computers	20%
Inventaris	20%

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, en eventueel onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders is bepaald.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn. Baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten

Alle baten worden verantwoord naar mate van de realisatie van de activiteiten waarvoor deze zijn verleend.

Bestedingen aan de doelstellingen

Hieronder zijn begrepen de direct aan de activiteiten te relateren lasten. De lasten van de projecten worden toegerekend aan de periode waar deze betrekking op hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de (im)materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Eventuele boekwinsten en boekverliezen bij verkoop van (im)materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Activa

Vaste Activa

Materiële en immateriële vaste activa (in €)	Materiele vaste activa			Immateriele vaste activa	Totaal
	Verbouwingen	Inventaris	Computers	Software	
1 januari 2021					
Cumulatieve aanschafwaarde	117.329	137.809	354.274	173.107	782.518
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-34.295	-91.871	-258.346	-125.147	-509.659
Boekwaarde	83.034	45.937	95.928	47.961	272.860
bij: Investerings	-	762	21.788	-	22.550
af: Desinvesteringen					
Afschrijvingen	-23.466	-14.032	-39.108	-30.797	-107.402
Afschrijvingen desinvesteringen					
	-23.466	-13.270	-17.319	-30.797	-84.852
31 december 2021					
Cumulatieve aanschafwaarde	117.329	138.571	376.062	173.107	805.069
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-57.761	-105.903	-297.454	-155.943	-617.061
Boekwaarde	59.568	32.667	78.609	17.164	188.008

In 2021 hebben we geïnvesteerd in nieuwe laptops.

Vlottende activa

Vorderingen (in €)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te ontvangen bedragen		
Nog te ontvangen projectsubsidies	132.081	255.647
Overige nog te ontvangen bedragen	229.678	272.511
	361.760	528.158
Ten opzichte van de JR2020 zijn er minder nog te ontvangen projectsubsidies. Dit komt door de afloop van het project Educatie voor Vrouwen met Ambitie (EVA) in 2021.		
Debiteuren		
Debiteuren	185.412	139.524
af: voorziening voor oninbaarheid	-	-5.000
	185.412	134.524
Overige vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde projectkosten	8.836	8.555
Vooruitbetaalde overige bedragen	80.643	94.653
Overige vorderingen	477	400
	89.956	103.608
Totaal vorderingen	637.127	766.290
Liquide middelen (in €)	31-12-2021	31-12-2020
Banken		
Rekening-courant	548.507	89.872
Spaarrekeningen	2.938.675	3.087.114
	3.487.182	3.176.986
Kas		
	-	37
In 2021 hebben we onze kas opgeheven.		
Totaal liquide middelen	3.487.182	3.177.024

Passiva

Eigen vermogen (in €)	01-01-2021	Toevoeging	Ontrekking	31-12-2020
Algemene reserve	1.074.319	-		1.074.319
Bestemmingsreserve:				
<i>t.b.v. verhuizing / verbouwing</i>	30.000	50.000		80.000
<i>t.b.v. kritische software</i>	20.000	25.000		45.000
<i>t.b.v. kennis en innovatiefonds</i>	-	320.937		320.937
Bestemmingsfonds	7.500	7.500	7.500	7.500
Totaal reserves per 31 december	1.131.819	403.437	7.500	1.527.756

In april 2020 heeft de Raad van Toezicht ons meerjarenplan met de daarbij behorende opbouw van de reserves vastgesteld. Naast de vastgestelde opbouw gebruiken we het resultaat van 2021 om een nieuwe bestemmingsreserve te vormen, het kennis en innovatiefonds. Het fonds is bedoeld om laaggeletterdheid te blijven agenderen, kennis te ontwikkelen en te innoveren. Uit dit fonds dekken we initiatieven op het gebied van kennisontwikkeling of innovatie.

kortlopende schulden (in €)

	31-12-2021	31-12-2020
Crediteuren	211.868	234.233
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	114	80
Omzetbelasting	49.330	24.731
	49.444	24.811
Overlopende passiva		
Nog te betalen projectlasten	62.889	50.958
Vakantiegeld en vakantiedagen	385.913	399.865
Nog te betalen beheer- en organisatiekosten	55.258	82.086
Overige nog te betalen lasten	3.578	11.034
	507.638	543.942
Overige schulden		
Vooruitontvangen en nog te besteden middelen	1.956.459	2.211.334
Nog terug te betalen bedragen projecten	23.409	44.983
Overig nog te betalen bedragen	10.228	2.852
Vooruit gefactureerde bedragen	25.515	22.198
	2.015.612	2.281.367
Totaal kortlopende schulden	2.784.561	3.084.354

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Als penvoerder ontvangen voorschotten voor subsidies

Stichting Lezen en Schrijven is voor een tweetal in 2020 toegekende subsidies penvoerder, namelijk de subsidies Vrijwilligersaanpak en Taalvriendelijkheid op de Werkvloer. Dit houdt in dat deze subsidies aan Stichting Lezen en Schrijven ter beschikking staan, maar er daarnaast andere organisaties meewerken aan de doelstellingen uit de subsidie. LES heeft hiervoor samenwerkingsovereenkomsten opgesteld met deze organisaties, waarin afspraken staan opgenomen over rechten en plichten van alle partijen zoals opgenomen in de subsidie aanvraag. Omdat de subsidies aan LES ter beschikking staan nemen we de totale bedragen op in de staat van Baten en Lasten.

Huur

In 2019 is er op 1 augustus verhuisd naar het SER pand aan de bezuidenhoutseweg 60. Het contract loopt tot 1 augustus 2024. Het huurbedrag per kwartaal is € 34.882 inclusief servicekosten. De ontvangen incentive van € 70.000 van de verhuurder moet gedeeltelijk worden terugbetaald wanneer de huur voor het einde van het contract wordt opgezegd.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Subsidiebaten			
Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten	7.539.421	8.378.625	6.467.837
Expertisepunt Basisvaardigheden	306.347	331.053	139.308
Gemeentelijke Gezinsaanpak	68.720	77.920	2.289
LAB - Bellijn	141.163	145.799	-
Vrijwilligersaanpak	105.221	128.128	6.048
Overige subsidiebaten	363.852	441.177	2.773.347
	8.524.723	9.502.702	9.388.829
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	380.646	547.777	6.730
Giften en/of sponsorbijdragen			
Nationale PostcodeLoterij en VriendenLoterij	244.425	225.000	235.091
Achmea	30.000	30.000	30.000
ASR	25.000	-	2.000
DAS	3.675	3.000	3.150
Overige giften en/of sponsorbijdragen van bedrijven	21.307	47.000	2.470
Giften en/of sponsorbijdragen van particulieren	11.662	25.000	7.644
	336.070	330.000	280.355
Overige baten	-	-	-
SOM VAN DE TOTALE BATEN	9.241.439	10.380.479	9.675.914

In 2021 waren de bestedingen binnen het programma Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten hoger dan in 2020. We hebben in dit programma circa € 839k minder besteed dan begroot. Dit komt bijna volledig door lagere materiële projectkosten. Door de coronamaatregelen kon niet alles worden uitgevoerd.

Naast de subsidies zijn we in 2021 in hogere mate projecten en opdrachten gaan doen. Dit verklaart het verschil ten opzichte van 2020 op de post 'Baten als tegenprestatie'.

PERSONEELSKOSTEN

Lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Personeelskosten			
Loonkosten (inclusief sociale lasten en pensioenen)			
Lonen en salarissen	4.955.893	4.654.288	4.749.224
Sociale lasten	868.639	1.263.611	850.428
Pensioenlasten	388.624	551.926	360.063
	6.213.156	6.469.825	5.959.715
Overige personeelslasten			
Opleidingskosten	212.316	330.000	182.803
Inhuur derden en detachering personeel ondersteuning	345.090	400.000	410.746
Inhuur derden en detachering projectmedewerkers	-	-	575.661
Onkosten- en reiskostenvergoedingen	60.928	60.000	56.865
Verzekeringen ziektewet	26.374	28.000	25.598
Arbokosten	17.312	28.000	28.263
Inkoop kantine	9.510	21.000	10.927
Kosten RVT	2.241	5.000	1.001
Kosten OR	6.740	1.000	16.808
Overige personeelskosten	19.993	37.000	34.975
	700.504	910.000	1.343.647
Totaal personeelskosten	6.913.660	7.379.825	7.303.362
(in FTE)			
Gemiddeld in dienst	77,6	80,7	77,5
Gemiddelde personeelslasten per FTE bedragen:	€ 84.665	€ 86.545	€ 81.520

In 2021 zijn we in FTE's vrijwel gelijk gebleven aan 2020. We hadden gemiddeld minder FTE in dienst dan dat we vooraf hadden begroot. Hierdoor zijn de personeelskosten ook lager dan begroot.

Als gevolg van de presentatiewijziging in onze jaarrekeningen wordt de inhuur van projectmedewerkers niet onder de personeelskosten gepresenteerd. De inhuur van projectmedewerkers presenteren we onder de projectkosten.

ORGANISATIEKOSTEN

Kantoorlasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Automatiseringslasten	175.068	200.000	220.354
Telefoon	27.175	50.000	42.697
Overige kantoorlasten	6.143	15.000	10.466
	208.386	265.000	273.516

De kantoorlasten zijn achtergebleven ten opzichte van de begroting. Dit komt voornamelijk door minder beheerkosten op locatie en een contractwijziging met onze leverancier Hands on en onze leverancier voor mobiele telefoons.

Binnen de algemene lasten hebben we meer besteed dan begroot binnen de administratiekosten. Dit komt voornamelijk door de aanschaf van extra licenties voor tijdschrijven en de aanschaf van de Service Level Agreement (SLA) bij onze partner Advisie.

Algemene lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Administratiekosten	64.941	25.000	23.446
Accountantskosten	39.600	45.000	36.210
Advieskosten	53.607	200.468	11.425
Overige algemene kosten	53.311	66.700	13.966
	211.458	337.168	85.047

Overige lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
overige lasten	13.976	15.500	-
	13.976	15.500	-

Afschrijvingen (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Verbouwingen	23.466	23.466	23.164
Inventaris	14.032	13.977	14.467
Computers	39.108	39.006	46.039
Software	30.797	48.422	34.623
	107.402	124.871	118.293

Huisvestingslasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Huur onroerende zaken	115.532	120.000	114.688
Schoonmaaklasten	10.398	20.000	17.844
Overige huisvestingslasten	786	5.000	2.202
	126.716	145.000	134.734

In de begroting 2021 hadden we nieuwe investeringen op de software opgenomen. Deze investeringen hebben we in 2021 nog niet gedaan waardoor de afschrijvingskosten ook lager zijn. Binnen de huisvestingslasten hebben we minder schoonmaaklasten gerealiseerd i.v.m. het thuiswerken.

Totaal organisatiekosten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Totaal organisatiekosten	667.938	887.539	611.590

Totaal personeels- en organisatiekosten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Totaal personeels- en organisatiekosten	7.581.599	8.267.364	7.914.952

Materiele projectkosten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Reis- verblijfskosten	49.468	112.665	80.192
Websites en platforms	208.035	113.750	173.582
Materialen: bestellingen en verspreiding	257.707	320.305	222.200
Innovatie	102.919	268.000	93.743
Materialen: onderhoud	37.791	25.000	187.335
Lokale activiteiten en huisvesting	33.604	194.750	163.817
Kennisopbouw en uitwisseling kennis	68.870	234.783	195.857
Extra Trainingen	41.671	140.000	123.400
Overige projectkosten	351.170	586.096	519.847
Kosten aan andere projecten	99.784	14.240	0
	1.251.017	2.009.590	1.759.972

Bij de begroting 2021 hadden we de hoop meer werkzaamheden te verrichten waarvoor materiële projectkosten nodig waren. We hebben minder besteed dan in 2020 en minder besteed dan begroot. Op de websites en platforms en de materialen: onderhoud na komt deze onderbesteding voor bij alle onderdelen. Ten opzichte van de begroting en de Jaarrekening 2020 nemen we de kosten van samenwerkingspartners van subsidies waarvan we penvoerder zijn op in onze staat van baten en lasten.

Som van de lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
som van de lasten	8.832.616	10.211.496	12.130.912

Saldo financiële baten en lasten (in €)	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
Rentebaten/lasten	-12.886	-15.000	-2.424
Financiële kosten	-	-	-987
	-12.886	-15.000	-3.410

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen

De beloning van de directie ligt onder de maximale bezoldiging 2021 (€ 209.000) welke is opgenomen in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) zoals deze door het ministerie OCW in haar subsidievoorwaarden gesteld.

G. van Velzen is per 7 januari 2018 als topfunctionaris in het kader van de WNT aangemerkt.

A. de Graaf-Driesen is per 1 april 2020 als topfunctionaris in het kader van de WNT aangemerkt.

De leden van de Raad van Toezicht zijn formeel ook topfunctionaris maar zijn onbezoldigd.

De leden van de Raad van Toezicht declareren geen onkosten.

1: Bezoldiging topfunctionarissen

Naam	G. van Velzen
Functiegegevens	Directeur/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,95

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 134.858
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 10.262</u>
Subtotaal	€ 145.120
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 198.550
Overschrijding	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 145.120

Naam	A. de Graaf-Driesen
Functiegegevens	Adjunct-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,90
Dienstbetrekking	ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 102.034
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 13.376</u>
Subtotaal	€ 115.410
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 188.100
Overschrijding	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 115.410

Gegevens 2020 (G.van Velzen)

	G. van Velzen
Functiegegevens	Directeur/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,95

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 125.248
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 10.021</u>
Subtotaal	€ 135.269
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 190.950
Overschrijding	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 135.269

Gegevens 2020 (A. de Graaf-Driesen)

	A. de Graaf-Driesen
Functiegegevens	Adjunct-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/4-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,90

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 72.177
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 8.139</u>
Subtotaal	€ 80.316
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 135.675
Overschrijding	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 80.316

2: Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionaris met dienstbetrekking

n.v.t..

3: Naam topfunctionaris

Naam topfunctionaris	Functie
M. Hamer	lid raad van toezicht, voorzitter per 3-7-2018
T. Thissen	lid raad van toezicht
S. Sitalsing	lid raad van toezicht
J. Farwerck	lid raad van toezicht
S. Heidema	lid raad van toezicht
P. Cortenbach	lid raad van toezicht
F. Douwsma	lid raad van toezicht

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht van Stichting Lezen & Schrijven te 's-Gravenhage.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Lezen & Schrijven 's-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lezen & Schrijven per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, en de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lezen & Schrijven zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Dubois & Co, Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374265

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- het bestuursverslag
- de overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, en de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

3

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 2 juni 2022

Dubois & Co. Registeraccountants

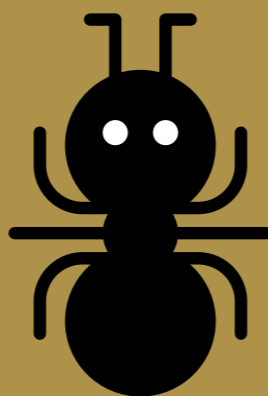
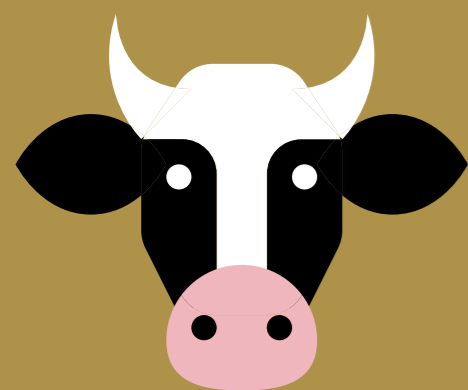
ValidSigned door A.P. Buteijn RA
op 02-06-2022

A.P. Buteijn RA

4

Woordenlijst

Basisvaardigheden

Lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Empowerment

Ontdekken wat je wilt, wat je al kunt en wat je nog nodig hebt om je verder te ontwikkelen.

Laaggeletterd

Mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen (géén analfabeten!). Vaak hebben zij ook moeite met digitale informatie.

Laagtaalvaardig

Als je de taal niet of nauwelijks beheerst.

NT1

Nederlands als eerste taal. Mensen die Nederlands als moedertaal hebben en in Nederland op de basisschool hebben gezeten noemen we NT1'ers.

NT2

Nederlands als tweede taal. Mensen die het Nederlands als tweede taal leren noemen we NT2'ers.

Taalaanbieder

Organisatie die taalscholing aanbiedt.

Taalambassadeur

Een (oud-)cursist die vanuit zijn of haar eigen ervaringen aan uiteenlopende doelgroepen – van politici tot potentiële taalcursisten – duidelijk kan maken hoe ingewikkeld het leven is als je basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen of spreken onvoldoende beheerst.

TaalHeld

Iemand die zich bijzonder verdienstelijk inzet voor een beter geletterd Nederland.

Taalnetwerk

Organisaties in een regio (gemeenten, UWV, bibliotheken, bedrijven, zorginstellingen) die samenwerken om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Taalvaardig

De mate waarin iemand een taal goed spreekt en schrijft.

Taal voor het leven

Aanpak waarmee Stichting Lezen en Schrijven actief inzet op samenwerking en scholing op gebied van lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden om laaggeletterdheid te verminderen.

Tel mee met Taal

Het actieprogramma van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) waarmee het kabinet een extra impuls geeft om te zorgen dat mensen met een beperkte taalvaardigheid niet aan de kant komen te staan.

Colofon

Dit is een publicatie van Stichting Lezen en Schrijven.

www.lezenenschrijven.nl

Mei 2022 © Stichting Lezen en Schrijven

